

IZGLĪTĪBA KULTŪRA

Ceturtdiena, 2020. gada 12. marts Nr. 5 (578) Abonēšana 26002264, e-pasts redakcija@izglitiba-kultura.lv

FOTO: ikgadeja.lv

Lēmumprojekts par skolu apvienošanu Ogrē radījis sabiedrībā satraukumu par tālāko mācību procesu abās skolās, ir daudz neatbildētu jautājumu arī skolu pedagogiem.

[Lasiet 7.–13. lpp. ►](#)

FOTO: No personīgā arhīva

Martai Rinkai – 140. Rink jaun kundze, Bērnu svētku dvēsele, Augusta Dombrovskā līdzgaitniece, Vecmilgrāvja gods un sirdsapziņa – tā Martu Rinku godāja viņas laikabiedri.

[Lasiet 25.–30. lpp. ►](#)

Pasniegtas „Ekselences balvas”

IK IVARS MOTIVĀNS, LETA

Izcilības pamatā ir attieksme pret savu darbu un līdzcilvēkiem, motivācija sasniegt iespējami labāko rezultātu, tāpēc par labiem skolotājiem kļūst tie, kuriem ir raksturīga patiesa vēlme no jaunām personībām veidot nobriedušus cilvēkus ar savu skatu uz pasauli, pirmdien ikgadējā „Ekselences balvas” pasniegšanas ceremonijā fizikas, ķīmijas, bioloģijas un matemātikas skolotājiem sacīja Valsts prezidents Egils Levits.

Turpinājums 2. lpp.

FOTO: Ieva Leiniša, „Leta”

„Ekselences balvas” laureātu apbalvošanas ceremonija Latvijas Universitātē. No kreisās: fizikas skolotājs **Ģirts Zāģeris** (Rīgas Valsts 1.ģimnāzija), matemātikas skolotāja **Liene Krieviņa** (Jelgavas Valsts ģimnāzija), **Ineta Kristovska** (Ilgas Šuplinskā biroja vadītāja), Valsts prezidents **Egils Levits**, Latvijas Universitātes prorektors **Valdis Segliņš**, bioloģijas skolotāja **Daiga Rubene** (Jaunpiebalgas vidusskola), ķīmijas skolotāja **Irina Fjodorova** (Daugavpils Valsts ģimnāzija).

Turpinājums no 1. lpp.

Viņš norādīja, ka matemātika, fizika, ķīmija un bioloģija ir būtiski mācību priekšmeti jebkurā izglītības sistēmā, jo formē topošā pilsoņa, jaunā cilvēka domāšanu, loģiku, spriestspēju, izpratni par pasauli, tās daudzveidību un sarežģītību.

„Spēja domāt racionāli ir ārkārtīgi svarīga mūsdienai cilvēkam, un vēl jo svarīgāka tā būs nākotnes cilvēkam, kurš pašlaik izglītojas skolā. Un ne tikai tāpēc, ka šis rītdienas cilvēks būs labi izglītots kādā eksaktā specialitātē, bet arī tādēļ, ka tas ir ļoti svarīgi mūsu valsts un mūsu demokrātijas kvalitātei,” pauž Levits.

Valsts prezidents norādīja – lai demokrātija pastāvētu, ir vajadzīgi izglītoti pilsoņi, kuriem ir loģika un racionālais prāts, cilvēki, kuri spēj „atsijāt graudus no pelavām”, kritiski domāt, analizēt un adekvāti novērtēt ne tikai iespējas, bet arī draudus, spēj izvērtēt solījumus, priekšlikumus un lēmumus. Levits sacīja, ka līdz ar tehnoloģijām, mobilitāti un globalizāciju pasaules aina ir kļuvusi daudz sarežģītāka, nekā tā bija pirms 20 gadiem vai vēl senāk.

E. Levits: Labiem skolotājiem raksturīga vēlme no jaunām personībām veidot nobriedušus cilvēkus ar savu skatu uz pasauli.

„Latvijas skolēni jau ir apliecinājuši izcilību pasaules olimpiādēs. Tas, protams, tikpat lielā mērā ir viņu skolotāju nopelns. Šie sasniegumi liek mums lieku reizi pārdomāt, vai patiešām mūsu izglītības sistēma ir tik kritiskā situācijā, kā tā tiek attēlota. Katrā ziņā tas, ka šie sasniegumi ar šādu konkurenci ir iespējami mūsu izglītības sistēmā, liek novērtēt to, ko skolotāji ir darījuši mūsu jauno cilvēku izglītošanā. Mums ir jāmaksā paturēt labo, kas ir sasniegts, pārejot uz jauno izglītības modeli – uz kompetenču izglītības modeli,” uzrunā sacīja Levits.

Prezidents norādīja, ka pašreizējais Latvijas izglītības un zinātnes politikas veidotāju redzējums ir orientēts uz tā dēvēto STEM jomu – ideju par izglītošanu četrās disciplīnās: zinātnē, tehnoloģijās, inženierzinātnēs un matemātikā. Vairāku ideju vidū tieši šīs disciplīnas tiek izceltas kā Latvijas attīstībai

un nākotnei īpaši svarīgas.

„Tomēr lielais izglītības mērķis ir daudzveidīgi attīstīts cilvēks, un tas ir jāpatur nemainīgs. Sabiedrības gaitu virza idejas un cilvēki (vismaz līdz šim, kamēr šo uzdevumu nav pārņēmis mākslīgais intelekts). Tāpēc dabas un inženierzinātnes jāsapņemas līdzsvarot arī ar mākslas un sociālajām zinātnēm, ko piedāvā, piemēram, STEAM modelis – kur burts „A” nozīmē mākslu (no angļu val. – „art”). Tātad gan racionalitāte, gan māksla šī vārda visplašākajā nozīmē pieder pie daudzveidīgi mūsdienīga cilvēka, kādus mēs gribam redzēt Latvijas sabiedrībā vairumā,” uzskata Levits.

Valsts prezidents norādīja, ka patiesi izcils skolotājs saredz potenciālu katrā bērņā un tādēļ ir svarīgi, ka skolotājs pievēršas katram, bet vienlaikus ir jābūt sistēmai, kas spēj saskatīt tos, kuriem ir īpašs talants īpašā jomā.

„Latvijas sabiedrībā ir akūti nepieciešams atjaunot skolotāja profesijas prestižu. Man jāsaprot, ka tas šobrīd ir nepiedodami zems. Mēs varam meklēt iemeslus, kādēļ tas tā ir, bet es teiktu, ka mūsu uzdevums ir panākt, ka skolotāja prestižs un arī jaunā skolēna vēlme apgūt šo ļoti seno un cienjamo profesiju ir tāda, ka mums arī nākotnē pietiks skolotāju. Tātad skolotāja profesijas prestiža atjaunošana ir būtiska Latvijas izglītības politikas sastāvdaļa,” norādīja Levits. ■

 E. Levits: “Latvijas sabiedrībā ir akūti nepieciešams atjaunot skolotāja profesijas prestižu. Man jāsaprot, ka tas šobrīd ir nepiedodami zems. Mēs varam meklēt iemeslus, kādēļ tas tā ir, bet es teiktu, ka mūsu uzdevums ir panākt, ka skolotāja prestižs un arī jaunā skolēna vēlme apgūt šo ļoti seno un cienjamo profesiju ir tāda, ka mums arī nākotnē pietiks skolotāju.”

Šuplinska: Nepieciešamības gadījumā Latvijas skolās mācības varēs nodrošināt attālināti

IK SILVIJA REINBERGA, LETA

Nepieciešamības gadījumā Latvijas skolās varēs nodrošināt attālinātu mācību procesu, 10. martā preses konferencē informēja izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska (JKP). Viņa sacīja, ka notikušas sarunas ar servisu „E-klase”, „Uzdevumi.lv” un „Mykoob” pārstāvjiem, kuri apliecinājuši, ka ir gatavi sadarboties pat divus, trīs mēnešus, ja būs tāda nepieciešamība.

Ari Valsts izglītības satura centra (VISC) vadītājs Guntars Catlaks norādīja, ka nodrošināt mācību procesu attālināti ir iespējams divas līdz pat sešas nedēļas, ja radīsies tāda nepieciešamība.

Catlaks skaidroja, ka liels skaits skolēnu vecāku jau izmanto minētās platformas, kā arī piebilda, ka vēl pastāv platforma „Soma.lv”, kas ir digitālā mācību resursu krātuve, līdz ar to arī mācību līdzekļiem iespējams piekļūt attālināti – digitālā formā.

Tomēr Šuplinska atzina, ka ministrija pašlaik nav droša par to, vai visiem skolēniem mājās ir interneta pieslēgums un viedtālrunis, bet viņa atzīmēja, ka nepieciešamā aparatūra ir visās bibliotēkās.

Vienlaikus izglītības ministre atzīmēja, ka patlaban Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) izsūta rekomendācijas vēstuli izglītības iestādēm, kā arī gatavo vēstuli augstākās izglītības iestādēm, kurā norādīs uz līdzīgiem drošības pasākumiem. Šuplinska iesaka izvairīties no zinātniskiem braucieniem vai konferenču apmeklēšanas valstīs, kuras atrodas „sarkanajā zonā”, kā arī, ja būs nepieciešams, organizēt studijas attālināti.

Ministriņā informēja, ka arī Valsts izglītības attīstības aģentūra (VIAA) aicina visas starptautisko programmu un projektu atbildīgās personas un dalībniekus rūpīgi izvērtēt riskus, un, pieņemot lēmumus par došanos mobilitātes vai citās projektu aktivitātēs uz ārzemēm, sazināties ar VIAA starptautisko programmu koordinatoriem.

Ministre preses konferencē sacīja, ka „ļoti sarežģīts jautājums” pašlaik ir ap bērnudārziem, jo tajos nevar veikt mācības attālināti, un tādā gadījumā ar bērnu mājās jāpaliek kādam no vecākiem. „Kamēr ir kontrolēta šī vīrusa izplatība, neakcentējam un nesaasinām uzmanību, bet, tiklīdz būs kādas izmaiņas, tad, visticamāk, tā pirmsskolas izglītības iestāde būs slēgta,” stāstīja

Šuplinska.

„Ir divu valstu grupas: „sarkanā zona”, kur ir nekontrolēta vīrusa attīstība, un valstis, kur tā ir kontrolēta. Kamēr esam kontrolētajā pusē un saslimšanas gadījumi nepārsniedz kādu skaitli, papildus pasākumi tiks ieviesti ļoti mēreni,” pauda ministre. Taču, ja būs pirmie signāli, kad nav skaidrs, kā cilvēki inficējušies ar Covid-19, „arī izglītības jomā pastiprināsies visi pasākumi,” norādīja ministre.

Vaicāta, vai attālinātās mācības var ietekmēt arī centralizēto eksāmenu kārtošānu, Šuplinska stāstīja, ka ir pieredze kārtot eksāmenus attālināti, bet zināma pārstrukturēšanās notiktu. Nedaudz apdraudēta esot eksāmenu mutiskā daļa, bet rakstiskajai daļai šķēršļu neesot.

Tāpat ministre sacīja, ka pedagogu atalgojumu attālinātās mācības neietekmēs, jo arī tas prasot sagatavošanās darbu. ■

“ G. Catlaks norādīja, ka nodrošināt mācību procesu attālināti ir iespējams divas līdz pat sešas nedēļas, ja radīsies tāda nepieciešamība.

LIZDA aicina Saeimu pagarināt pedagogu sociālā atbalsta programmu un paplašināt atbalsta saņēmēju loku

IK SILVIJA REINBERGA, LETA

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) ir iesniegusi Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā priekšlikumu par pedagogu sociālā atbalsta programmas termiņa pagarināšanu un programmas saņēmēju loka paplašināšanu, aģentūra LETA uzzināja arodbiedrībā.

LIZDA rosina veikt grozījumus Izglītības likumā, kas aizstātu izdienas pensiju ar sociālā atbalsta programmu un tā būtu pieejama fiziski un emocionāli izdegušiem pedagogiem, vecumā virs 60 gadiem un ar 25 gadu stāžu. Vienlaikus arodbiedrība rosina veikt grozījumus, kas pašlaik pieņemto sociālā atbalsta programmu pirmspensijas vecuma pedagogiem skolu likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā attiecinātu arī uz speciālās izglītības, pirmsskolas izglītības un sporta skolotājiem.

Arodbiedrībā skaidroja, ka sociālā atbalsta programmas izmantošana ir brīvprātīga un tā paredzēta kā atbalsts pedagogiem, kuri, sasniedzot noteikto vecumu un darba stāžu, nespēj iekļauties darba tirgū, kā arī ir profesionāli izdeguši.

Arodbiedrības priekšlikums ir sācis virzību Saeimā, jo parlamenta Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas sēdē nolemts par šo jautājumu rīkot atsevišķu sēdi.

Meklējot deputātu atbalstu, LIZDA nosūtījusi vēstuli arī Saeimas Sporta apakškomisijas deputātiem, aicinot atbalstīt pedagogu sociālā atbalsta programmas pieejamību sporta skolotājiem. LIZDA norāda, ka sporta skolotāji ir viena no profesijām, kas ļoti lielā mērā pakļauta profesionālās izdegšanas riskam un līdz ar to profesionālo iemaņu zudumam.

Vienlaikus LIZDA akcentē, ka jau vairākus gadus risina jautājumu par izdienas pensiju atjaunošanu speciālās izglītības, sporta un pirmsskolas izglītības skolotājiem. Izdienas pensiju likumprojekts tika pieņemts Saeimā pirmajā lasījumā 2015. gada septembrī, tomēr pēc arodbiedrības paustā, tā tālāka virzība nav notikusi, jo 13. Saeimas deputāti lēma nevirzīt tālāk likumprojektu par izdienas pensijām.

Izdienas pensiju jautājumu esot pētījis arī Saeimas Analītiskais dienests, tomēr rezultātā netika pieņemts lēmums par šī jautājuma aktualizēšanu. Savukārt 2018. gada jūnijā LIZDA organizēja parakstu vākšanas kampaņu, kurā savākti 42 549 izglītības un zinātnes nozarē strādājošo, vecāku un citu kampaņas atbalstītāju paraksti šī jautājuma atbalstam.

LIZDA priekšsēdētāja Inga Vanaga norādīja, ka pedagogi ir pelnījuši izdienas pensijas un atklāja, ka arodbiedrība cenšas panākt izdienas pensiju aizstāšanu ar sociālā atbalsta programmu, kas būtu pieejama fiziski un emocionāli izdegušiem pedagogiem, vecumā virs 60 gadiem un ar 25 gadu stāžu. „Saeimas deputātu atbalsts ir ļoti būtisks, lai šāda programma turpinātos arī pēc 2020. gada, kā arī budžetā tam tiktu paredzēts finansējums,” skaidroja LIZDA. ■

Pasniegtas Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielās medaļas

IK ILZE STENGREVICA, Latvijas Zinātņu akadēmija

Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) Senāts 2020.gadā LZA Lielo medaļu nolēma piešķirt LZA goda loceklim Eduardam Kļaviņam un LZA īstenajam loceklim Andrejam Ērglim.

LZA Lielā medaļa LZA goda loceklim Eduardam Kļaviņam ir piešķirta par ieguldījumu Latvijas un Eiropas mākslas vēstures un teorijas pētniecībā, kā arī daudzējumu enciklopēdiskā izdevuma „Latvijas mākslas vēsture”, izdošanas organizēšanā, vadīšanā un

intelektuālajā bagātināšanā.

LZA Lielā medaļa LZA īstenajam loceklim Andrejam Ērglim ir piešķirta par nozīmīgu ieguldījumu jaunu ārstniecības virzienu ieviešanā sirds slimību ārstēšanā Latvijā. ■

IZM turpinās darbu pie augstskolu pārvaldības modeļa maiņas

IK IZM Komunikācijas nodaļa

Ministru kabinets (MK) ir nolēmis pārtraukt tiesvedību ar Indriķi Muižnieku. Respektējot MK lēmumu, Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) turpinās darbu pie rektora vēlēšanu procesa un citu augstskolu pārvaldības jautājumu pilnveidošanas, veicot izmaiņas normatīvajos aktos, lai radītu modernu, atvērtu, mūsdienu kvalitātes prasībām atbilstošu studiju vidi.

IZM ir atbildīga par to, lai augstskolu darbība būtu tiesiska un saskaņota ar valstiski nozīmīgajām prioritātēm. Ņemot vērā, ka pirmās instances tiesas spriedumā ir atzīti vairāki pārkāpumi LU rektora vēlēšanās, ministrija turpinās iesāktu darbu pie rektora vēlēšanu procesa un citu augstskolu pārvaldības jautājumu sakārtošanas.

Patlaban IZM sagatavo grozījumus normatīvajos aktos, tostarp attiecībā uz rektora vēlēšanu procesu, kas paredz augstākās izglītības iestādēm attīstīties atbilstoši mūsdienu tendencēm, nodrošinot atvērtības un demokrātijas principu ievērošanu.

Šobrīd sagatavotie grozījumi Augstskolu likumā paredz rektora ievēlēšanas kārtības maiņu augstskolā, nosakot, ka rektora amata pretendētus atklātā starptautiskā konkursā atlasa un ievēlēšanai nominē augstskolas pa-

dome. Ārējo ekspertu padomju izveide ļaus pārstāvēt un līdzsvarot gan sabiedrības, gan valsts intereses, virzīties uz nospraustajiem mērķiem, kā arī nepieļaut situācijas, kas raisītu aizdomas par klaju demokrātijas principu ignorēšanu.

Valdība ir atbalstījusi IZM konceptuālo ziņojumu par augstskolu iekšējās pārvaldības modeļa maiņu, paredzot kompleksus strukturālos risinājumus augstākās izglītības un zinātnes nozares starptautiskajai konkurētspējai, fokusējoties uz pārvaldību, finansējumu un cilvēkresursiem. Plānots, ka no 12. marta notiks IZM izstrādāto grozījumu Augstskolu likumā publiska apspriešana, kā arī tikšanās ar augstskolām un citiem nozares pārstāvjiem. ■

Izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai piešķirs papildu 848 000 eiro

IK SILVIJA REINBERGA, LETA

Valdība 10. martā atbalstīja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) izstrādātos grozījumus Ministru kabineta noteikumos, kas paredz izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai piešķirt papildu 848 000 eiro.

Ministrija izvērtēja Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020. gada plānošanas periodā sasniegto mērķu progresu un rezerves finansējuma tālāku izmantošanu un lēma izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai piešķirt papildu līdzekļus.

Kopējais papildu finansējums ir 848 000 eiro, no tā Eiropas Sociālā fonda finansējums – 720 800 eiro un valsts budžeta finansējums 127 200 eiro.

Grozījumi paredz arī pagarināt pasākuma „Atbalsts nacionāla un starptautiska mēroga pasākumu īstenošanai izglītojamo talantu attīstībai” īstenošanas periodu līdz 2022. gada 31. decembrim.

IZM skaidro, ka minētais pasākums sekmīgi tiek

īstenots no 2016. gada, sniedzot atbalstu izglītojamiem dalībai mācību priekšmetu olimpiādēs un zinātniskajos konkursos Latvijā un ārvalstīs, kā arī organizējot atbilstošos pasākumus Latvijā.

Līdz 2019. gada vidum pateicoties šim pasākumam noorganizētas trīs valsts un 15 reģionālās zinātniskās konferences, 18 mācību priekšmetu olimpiādes tiešsaistē, 46 valsts mācību priekšmetu olimpiādes, 17 praktiskas ievirzes pasākumi olimpiāžu laureātiem un kopumā dalībai starptautiska mēroga mācību priekšmetu olimpiādēs un zinātniskajos pasākumos atbalstīti 226 izglītojamie. ■

Durvis ver jaunā Berģu mūzikas un mākslas pamatskola

IK INFORMĀCIJA

Laikā, kad reģionālās reformas dēļ daudzām Latvijas skolām draud slēgšana, 11. martā durvis ver jaunā Berģu mūzikas un mākslas pamatskola. „Reģionālā reforma. Laba vai ne tik laba – to rādīs laiks. Bet viens ir skaidrs, ka daži Latvijas politiķi ieies vēsturē kā skolu slēdzēji. Turpretim, man ir milzīgs gandarījums, ka mūsu komanda šajos laikos spēja uzbūvēt jaunu skolu,” saka bijušais Garkalnes novada domes vadītājs M.G. Bauze-Krastiņš.

Berģu skola savu darbību uzsāka pirms 150 gadiem Upesciemā. Visus šos gadus tā atradās dalīti bijušās Muižas ēkā un kādreizējā zivsaimniecības administratīvajā ēkā, kuras bija pielāgotas skolas vajadzībām.

Strauji pieaugot iedzīvotāju skaitam un attiecīgi arī skolas vecuma bērniem, radās nepieciešamība pēc jaunām telpām. Ar lielu iedzīvotāju atbalstu 2013. gadā Garkalnes novada deputāti pieņēma lēmumu sākt jaunās skolas ēkas būvniecību. Pēc metu konkursa un būvprojekta izstrādes 2017. gada jūlijā tika uzsākti būvdarbi. Kopējās projekta izmaksas bija 10,12 miljoni eiro. No tām – 1,66 miljoni eiro veiksmīgi piesaistīts ERAF finansējums un valsts budžeta dotācija. 8,46 miljonus eiro Garkalnes novada pašvaldība finansēja no saviem līdzekļiem.

Šogad 27. janvārī Berģu mūzikas un mākslas pamatskolas jaunā ēka tika nodota ekspluatācijā. Projekts tika īstenots profesionāli un bez sadārdzinājuma, būvniecības gaitā pašvaldībai ietaupot 230 000 eiro.

Tagad Latvijā ir vēl viena moderna skola. Tās kabineti ir aprīkoti ar jaunākās paaudzes tehnoloģijām, kas nozīmē jaunas pieejas mācību procesam un mācību metožu meklējumiem. Ir droša un plaša sporta zāle. Jaunā ēdamzāle ir aprīkota ar visām mūsdienu prasībām atbilstošām virtuves iekārtām, savukārt novitāte būs skolēniem iespēja pašiem izvēlēties sev ēdienu no pašapkalpošanās ēdiena izdales letes. Modernā skolas ēka ar labiekārtotu teritoriju radīs pievilcīgu un patīkamu vidi ne tikai skolēniem un pedagogiem, bet arī novada iedzīvotājiem. ■

Slēdzot mazākumtautības programmu, par sākumskolu pārveidos Balvu pamatskolu

IK INFORMĀCIJA

Ar 1. augustu, slēdzot mazākumtautības programmu, par sākumskolu tiks reorganizēta Balvu pamatskola, lēmusi Balvu novada dome.

2019./2020. mācību gadā Balvu pamatskola īsteno trīs izglītības programmas: pamatizglītības pirmā posma ar 422 izglītojamajiem, speciālo pamatizglītības pirmā posma programmu izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem ar 18 izglītojamajiem, kā arī pamatizglītības mazākumtautību programmu, ko apgūst četri skolēni.

Jūnijā Balvu pamatskolas 9. klasi pabeigs četri skolēni mazākumtautību izglītības programmā, līdz ar to mazākumtautības izglītības programma turpmāk netiks īstenota. Tāpēc nolemts reorganizēt Balvu pamatskolu par Balvu sākumskolu, turpmāk īstenojot pamatizglītības pirmā posma izglītības programmu no 1. līdz 6. klasei.

Tāpat, lai veidotu optimālu un kvalitatīvu izglītības iestāžu institucionālo tīklu saistībā ar Balvu novada

Izglītības attīstības stratēģiju 2019.-2024.gadam un ņemot vērā nepietiekamo izglītojamo skaitu uzņemšanai, nolemts nākamajā mācību gadā neatvērt 10.klasi Tilžas vidusskolā vispārējās vidējās izglītības vispārīgizglītojošā virziena programmā. ■

Kāda ir un veidojas izpratne par kultūrvidi Ogrē

IK ILZE BRINKMANE, žurnāliste

Līdztekus skolu tīkla sakārtošanai, skolu reorganizēšanai un slēgšanai notiek mēģinājumi arī apvienot profesionālās ievirzes izglītības iestādes. Ogres novada domes deputāti nolēma apvienot Ogres Mūzikas skolu un Ogres Mākslas skolu. Nav runa par mazu skolu ar nelielu bērnu skaitu apvienošanu, bet divu spēcīgu skolu reorganizāciju. Lēmumprojekts par skolu apvienošanu radījis sabiedrībā satraukumu par tālāko mācību procesu abās skolās, ir daudz neatbildētu jautājumu arī skolu pedagogiem. Lēmuma pieņēmēji apgalvo, ka tā būs labāk, tā dara arī citur, tādēļ nav rīkotas pat īpašas diskusijas. Tas dara uzmanīgu par to, kā tiek pieņemti lēmumi un vai tā var izveidot kvalitatīvu kultūrvidi, kas esot arī viens no ieceres mērķiem.

Ogres Mākslas skola.

FOTO: vieglicelot.lv

Visvairāk uztrauc attieksmes jautājums

Ja ir daudz neskaidrību un valda nevajadzīgs satraukums, to nevar norakstīt uz apgalvojumu, ka tā notiek vienmēr, kad ir vēlme ieviest kaut ko jaunu un veikt pārmaiņas. Noticēt cēlam mērķim traucē izjūta, ka kaut kas netiek pateikts līdz galam. Iespējams, lēmējvarai jāmacās diskusiju kultūra, bet sabiedrībai jāatgādina, ka tās aktīva rīcība var mainīt lēmumus, kurus pieņem mazākums.

Ieskatu par izteiktajiem viedokļiem Ogres novada pašvaldības Izglītības, kultūras un sporta jautājumu komitejas šā gada 21. janvāra ārkārtas sēdē sniedz informācija domes tīmekļvietnē. Ir daudz skaistu frāžu un nesaistītu argumentu idejas lietderībai, vien daži deputāti iebilduši, ka būtu vajadzīgas diskusijas ar nozares profesionāļiem.

Ogres Mākslas skolā realizē trīs izglītības programmas, ir 559 izglītojamie, strādā 22 pedagogi un 11 tehniskie darbinieki. Skola šogad svinēs 30 gadu jubileju.

Uzrunājot skolas direktori **Astru Rubeni**, viņa atzīst, ka pārsteigusi sasteigtā notikumu gaita – piektdien, 17. janvārī, viņa aicināta ierasties Ogres novada domē un tad arī informēta par nodomu skolas apvienot, bet pirmdien, 20. janvārī, atsūtīts jau sagatavots lēmumprojekts, 21. janvārī notikusi Izglītības, kultūras un sporta jautājumu komitejas ārkārtas sēde, bet Ogres novada domes 23. janvāra sēdē kā papildjautājums bija iekļauts ārkārtas sēdē izskatītais lēmumprojekts par Ogres Mūzikas skolas un Ogres Mākslas skolas reorganizācijas sākšanu – skolu apvienošanu.

Deputāti ar balsu vairākumu apstiprināja minēto lēmumprojektu, kas paredz pakāpenisku abu profesionālās ievirzes izglītības iestāžu reorganizācijas sākšanu, kuru plānots pabeigt līdz jaunā mācību gada sākumam šā gada 1. septembrī.

“ Ogres Mākslas skolas direktore A. Rubene: „Lēmums tika pieņemts trīs dienās, ar mums nediskutējot, kā galveno argumentu minot, ka būs labāka kvalitāte. Joprojām nespēju izskaidrot, kāpēc notiek skolu apvienošana. Gan viena, gan otra ir liela skola, abas pārstāvam mākslas jomu, bet ļoti atšķirīgu.”

Ogres Mākslas skolas direktore A. Rubene.

FOTO: ogresnovads.lv

„Lēmums tika pieņemts trīs dienās, ar mums nediskutējot, kā galveno argumentu minot, ka būs labāka kvalitāte. Joprojām nespēju izskaidrot, kāpēc notiek skolu apvienošana. Gan viena, gan otra ir liela skola, abas pārstāvam mākslas jomu, bet ļoti atšķirīgu. Varbūt, ka doma ir ļoti laba, ko mēs neizprotam, bet visvairāk uztrauc attieksme. Vēl ir teikts, ka tādējādi varēs taupīt resursus un samazināt administratīvos izdevumus, taču paredzēts, ka būs vēl viena štata vieta – apvienotās skolas direktors un attiecīgi mūzikas un mākslas nodaļu vadītāji katrā no skolu ēkām. Lai gan, kāda būs struktūra, līdz galam nav pat zināms. Patlaban gaidām turpmāko un esam depresīvā noskaņojumā,” stāsta direktore.

Izglītības, kultūras un sporta jautājumu komitejas vadītājs bijušais Ogres Mūzikas skolas direktors Artūrs Mangulis ieceri par apvienošanu skaidrojis kā iespēju veidot integrētu kultūrvidi, kur mūzika un māksla dzīvo cieši līdzās. A. Rubene savukārt uzskata, ka mūziku un mākslu var integrēt tikai konkrētās stundās, jo profesionālajā ievirzē viena no jomām vairāk ir izpildītājmāksla, bet otras pārstāvji izteiktāk rada, tādēļ minētajam mērķim būtu jāveido kāds īpašs kultūras centrs.

Atgādinot domes sēdē minēto argumentu, ka skolu apvienošana dos iespēju piesaistīt Eiropas Savienības finansējumu, A. Rubene pieļauj, ka Mākslas skola

ir tikai ķīlnieks kādam lielākam projektam, piemēram, jaunas mūzikas skolas būvei, un piebilst: „Tā ir mana interpretācija, jo neviens nav skaidrojis tālejošos nodomus. Esmu jau agrāk interesējusies par iespējām piesaistīt ES struktūrfondu līdzekļus, bet man ir paskaidrots, ka tādi pašlaik profesionālās ievirzes skolām nav pieejami. Patlaban tiek meklētas dažādas neizdarības manā darbā un skolas dokumentācijā, tā ka attieksme ir visai nejauka,” norāda A. Rubene. Uz jautājumu, vai ir bijusi saruna ar Mūzikas skolas direktoru par viņa redzējumu, A. Rubene atzīst, ka kolēģis stāv un krīt par savu lietu, ir nodomi gan remontēt skolas ēku, gan iegādāties jaunus instrumentus.

„Līdz šim esam radoši domājuši, kā kaut ko racionāli iegādāties, kā nodrošināt pedagogiem algas utt., esam rakstījuši dažādus projektus un veiksmīgi, jo vairākkārt uzvarēts Kultūrkapitāla fonda projektu konkursos, tāpat saņemts pašvaldības atbalsts, jo esam pašvaldības dibināta izglītības iestāde, bet neesam ne vidusskola, ne augstskola, tādēļ runāt par misiju celt kultūras līmeni novadā vai valstī ir visai dīvaini. Esam pamatskolas audzēkņu mākslas izglītotāji,” paskaidro A. Rubene.

Vēl viens no argumentiem, kas izskanējis, ir tāds, ka, esot apvienotai skolai, tā spēs būt labs sadarbības partneris ar citām starptautiskām skolām. Mākslas skolas direktore ir pārliecināta, ka daudzām Eiropas val-

Ogres Mūzikas skola.

FOTO: ogresnovads.lv

stīm būtu ko mācīties no Latvijas pieredzes, jo, meklējot sadarbības partnerus, viņa secinājusi, ka šādu mākslas skolu vai mākslas koledžu šajās valstīs praktiski nav, tādas var atrast vien ASV. Eiropā un Skandināvijas valstīs ir līdzīgas mūzikas skolas.

A. Rubene norāda, ka Latvijas Kultūras ministrijā ir darba grupā, kas lemj par interešu izglītības mācību programmām, un tur mēģina iestāties pret nodomu samazināt stundu skaitu vizuālās mākslas apguvei, bet kā skolas vadītāja uzskata, ka neko vairs nevar ietekmēt, jo pašvaldībā lēmums jau ir pieņemts. „Var lietas izrunāt, izdarīt, jo man patīk jaunas lietas un es esmu atvērta jauninājumiem, taču dzirdu, manuprāt, nepamatotus pārmetumus un atkārtāju, ka mani visvairāk uztrauc attieksmes jautājums,” nedaudz norūpējusies, teic Mākslas skolas direktore un turpina: „Toties ir prieks, ka līdz šim izdevies piesaistīt gan pieredzes bagātus pedagogus, gan jaunos, tas palīdz savstarpēji bagātināties arī skolotājiem, jo vieni var sniegt padomu mācību metodikā, kā mācīt, bet otri atklāt mūsdienīgu skatījumu uz procesiem mākslā, tātad, ko mācīt. Veidojam vispusīgus metodiskos materiālus, lai bērni būtu lielāki ieguvēji un izaugtu par radošiem cilvēkiem.”

A. Rubene uzskata, ka jēgpilnāk būtu sagaidīt teritoriālās reformas rezultātus un tad spriest, piemēram, par jaunā novada mākslas skolu vai mūzikas skolu apvienošanu, tas dotu iespēju sakārtot programmas, materiālo bāzi u. tml. Viņasprāt, skolā strādā pieredzējuši un ar zināšanām bagāti profesionāļi, tādēļ uzklaut viņu viedokli būtu bijis vēlami, jo savā praksē, pirms ieviest kādu ideju, direktore cenšas konsultēties ar cilvēkiem, kas ir zinošāki vienā vai otrā jautājumā.

„Kad bērni rada gleznas, tās izliekam izstādē, tad tas ir rezultāts, kuru iespējams vērtēt. Līdz šim esam sadarbojušies arī ar Mūzikas skolu, palīdzam noformēt pasākumus, rīkot tur izstādes. Piemēram, Saldus Mūzikas skola un Saldus Mākslas skola ir vienā ēkā un zem viena jumta, tomēr tās ir divas neatkarīgas un patstāvīgas skolas. Var pastāvēt arī tāds modelis. Patlaban man

nav skaidrs, kas būs tas gala produkts, kad Ogrē abas skolas apvienos,” uzsver A. Rubene.

Sazinoties ar skolas pedagogiem, arī viņi apstiprina, ka ir neziņa, kas un kā būs turpmāk, lai arī, tiekoties ar domes pārstāvjiem, mierināti, ka viņu dzīvē nekas nemainīsies. Tomēr radies priekšstats, ka māksla paliks otrā plānā pēc mūzikas, kā arī ka sava loma ir personālijām, savstarpējām simpātijām un antipātijām un bērnu intereses nebūt nav galvenās, kā tiek apgalvots. Tiek akcentēts, ka viens no galvenajiem ieguvumiem būs tāds, ka turpmāk būs viens projektu vadītājs, kas radījis zināmu neizpratni, jo tad viņam jābūt ļoti universālam un zinošam cilvēkam abās jomās. Pārsteidzis, cik strauji virzīts un apstiprināts lēmumprojekts, īsti nav dots laiks apdomāt un diskutēt par neskaidrajiem jautājumiem.

Nav pamata neuzticēties

Ogres Mūzikas skolā patlaban tiek īstenotas 17 izglītības programmas, ir 409 izglītojamie, 47 pedagogi un 11 tehniskie darbinieki. Šogad skola svinēs 60 gadu jubileju.

Ogres Mūzikas skolas direktors **Atvars Lakstīgala** par skolu apvienošanu ir pozitīvi noskaņots: „Esmu studējis Berlīnē un tur esmu novērojis, ka ir mākslu universitāte, kur studē mūziķi, arhitekti, mākslinieki, viss integrēts zem viena pārvaldības mehānisma. Tas pats attiecas uz mūzikas pamatzglītības un vidējās izglītības iestādēm, tās bieži ir integrētas ar pārējām mākslām. Patlaban notiek diskusijas arī par Latvijas Mākslas akadēmijas un Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas apvienošanu zem vienas pārvaldības shēmas. Manā acu priekšā apvienojās Liepājas Dizaina un mākslas vidusskola un Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskola, kas bija prestiža iestāde ar vārdu. Sākumā bija liela pre-

“ Ogres Mūzikas skolas direktors A. Lakstīgala par skolu apvienošanu ir pozitīvi noskaņots: „Nav pamata neuzticēties, ka nodomi var kaitēt. Jau pašvaldības prezentācijā izskanēja pārliedzinoši argumenti. Reorganizācijas plāna izstrādē būs iespēja piedalīties abu skolu padomju pārstāvjiem.”

Ogres Mūzikas skolas direktors A. Lakstīgala.

FOTO: i.ytimg.com

testība, bet kopš reorganizācijas ir pagājuši pieci gadi, un ieguvumi ir neatsverami, jo audzēkņu skaits abās skolās ir dubultojies, pieaudzis finansējums un radušās citas iespējas.”

Uz jautājumu, vai Ogrē notikušas sarunas, kurās apsvērti iespējamie ieguvumi, jo pretestība var būt liela, ja kaut ko kopā saliek mehāniski, A. Lakstīgala atbild, ka īstu diskusiju nebija, viss notika strauji, taču nezina nevienu neveiksmīgu apvienošanas gadījumu, kā pozitīvu piemēru minot arī Emīla Dārziņa Mūzikas vidusskolas, Rīgas Doma kora skolas, Rīgas Horeogrāfijas vidusskolas un Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas skolas apvienošanu profesionālās izglītības kompetences centrā „Nacionālā Mākslu vidusskola” zem vienas pārvaldības. Viņaprāt, tādējādi ir atrisināts finanšu jautājums, līdzekļu piesaiste. „Līdz šim esmu izjutis lielu Ogres pašvaldības atbalstu, piemēram, tā piešķīra 10 000 eiro, lai koris varētu aizbraukt uz Gēteborgu, uz pasaules koru olimpiādi, ir liela pretimnākšana, jo zina, ka darām maksimāli. Nav pamata neuzticēties, ka nodomi var kaitēt. Jau pašvaldības prezentācijā izskanēja pārliecinoši argumenti. Reorganizācijas plāna izstrādē būs iespēja piedalīties abu skolu padomju pārstāvjiem,” uzsver A. Lakstīgala.

Kultūrizglītībai ir jāiet vienā virzienā

Ogres novada pašvaldības redzējumu saistībā ar Ogres Mūzikas un Ogres Mākslas skolas reorganizāciju sarunā ar laikrakstu skaidro izpilddirektora vietniece **Dana Bārbale**.

Kā radās ideja apvienot divas atšķirīgu jomu profesionālās ievirzes skolas, kurās abās ir liels audzēkņu skaits, notiek veiksmīga darbība?

D. Bārbale: Ogres novada pašvaldība kopš 2016. gada veic vairāku savu iestāžu funkciju pārskatīšanu, lai efektīvi izmantotu gan finanšu līdzekļus, gan resursu līdzekļus, apvienojot funkcijas, kur tas ir iespējams. Esam apvienojuši būvvaldes un to resursus, kas bija Ogres pilsētā un pagastu pārraugošajā Madlienā. Esam apvienojuši arī bāriņtiesu darbību. Pagājušajā gadā notika Izglītības pārvaldes reorganizācija, kā rezultātā to izveidojām kā atsevišķu iestādi, kuras pakļautībā ir visas Ogres novada pašvaldības izglītības iestādes. Izglītības pārvalde uzrauga to darbību un mērķu sasniegšanu atbilstoši pašvaldības stratēģijai. Turpinot šādu funkciju pārskatīšanu novadā, nākamās bija profesionālās ievirzes izglītības iestādes. Tās ir vairākas – Ogres Mūzikas skola, Ogres Mākslas skola un Ogres Basketbola skola, bet, tā kā mūzikas un mākslas skolas darbojas kultūrizglītībā, tad pievērsām tām uzmanību. Galvenais mērķis ir efektīva līdzekļu izlietošana. Abās skolās administratīvais aparāts ir neliels – direktors, vietnieks, tehniskie darbinieki, bet, ejot uz attīstību, rodas vajadzība pēc jauniem amatiem, piemēram, projektu vadītāja un kultūras pasākumu organizatora. Pieņemot darbā šādus speciālistus katrā no skolām, viņiem īsti nebūs darba apjoma seguma, tātad būs nepilna slodze. Viena no iespējām, kā atrisināt šo problēmu, ir apvienot Ogres Mūzikas skolu un Ogres Mākslas skolu administratīvā aparāta līmenī.

FOTO: ogressnovads.lv

Ogres domes izpilddirektora vietniece D. Bārbale.

Vienas skolas direktors kļūst par mākslas nodaļas vadītāju, bet otrs – par mūzikas nodaļas vadītāju un kā savas jomas speciālisti attīsta katrs savu jomu kā līdz šim, bet administratīvā nodaļa, kas ir lietvedība, dokumentu aprīte, līgumu slēgšana un uzraudzības kontrole, projektu vadība, sabiedriskās attiecības, mārketinga, būtu kopīga. Abas skolas jau līdz šim strādā ciešā sadarbībā, bet tas bija savstarpējas draudzības, norunu līmenī. Redzot vīziju, kā abas skolas attīstās, tās ir vienotas un iet vienā virzienā, un to var izdarīt, tikai tās apvienojot administratīvā līmenī.

Attiecībā uz mācību procesu, piedāvātajām mācību programmām – pilnīgi nekas nemainīsies, saglabājam esošās programmas, kā arī interešu izglītību, tā ka bērni necietīs nekādā veidā, cietēji nebūs arī pedagogi. Tieši otrādi, apvienojot skolas, piemēram, lietveža un sekretāra funkcijas varēs nodot vienam lietvedim vai sekretāram, tāpat vienam saimniecības pārzinim, radušos līdzekļus novirzīsim jaunas amata vietas radīšanai, kas ir ļoti nepieciešama.

17. februārī bija tikšanās ar abu skolu vecākiem, un izskanēja vēlme, ka būtu labi Ogres novadā attīstīt teātra mākslu, līdzīgi kā tas ir Siguldā. Ja joprojām pastāvētu divas atsevišķas skolas, būtu grūti izlemt, kurai no skolām šo jomu pievienot. Savukārt apvienotajā skolas struktūrā tā būtu kā vēl viena nodaļa un nevajadzētu veidot vēl trešo skolu ar savu pārvaldes funkciju. Galvenais mērķis – līdzekļus, kurus ieguldām izglītībā, pārskatām, apvienojot funkcijas, un tos līdzekļus, kas atbrīvojas, novirzām mācību procesa pilnveidošanai.

Mākslas skolā liels īpatsvars ir interešu izglītībā, tas, protams, ir labi, ka par mākslas jomu pieaug interese, bet, ņemot vērā, ka tās ir profesionālās ievirzes izglītības iestādes, uzsvaram tomēr ir jābūt uz profesionālo ievirzi. Tās ir jānodala, lai bērns nejustos demotivēts. Piemēram, patlaban laiki, kad uz nodarbībām nāk profesionālās izglītības ievirzē un interešu izglītībā, kaut kur pārklājas, bērni satiekas, un viņiem rodas jautājumi, kāpēc man ir tik daudz jāmacās, vēl mājās arī papild-

pus, ja varētu arī vienkārši atnākt un padarboties. Tāpēc laikiem ir jābūt nošķirti, jāpārskata mācību procesa struktūra.

Iepriecina fakts, ka bērnu kļūst vairāk, ir jaunās ģimenes ar vairākiem bērniem, bet, piemēram, viens bērns mācās Mūzikas, bet otrs – Mākslas skolā. Pagaidām ģimenēm nevaram piedāvāt atlaižu programmu, bet, ja abas skolas apvienos un būs viens administratīvais resurss, varam piešķirt atlaidi par katru nākamo bērnu. Vai, piemēram, ja arī viens bērns profesionālajā ievirzē apgūst mūziku, bet vēlas arī piedalīties interešu izglītībā keramikas pulciņā, tad par šīm nodarbībām daļības maksu varētu samazināt. Tas ir pozitīvais, ko iegūst Ogres novada iedzīvotāji, – dodam iespēju bērniem plašākas izglītības iespējas, cienot viņu vecāku ekonomiskās budžeta iespējas. Naudu novirzām izglītības kvalitātes paplašināšanai un paaugstināšanai.

“Ogres domes izpilddirektora vietniece D. Bārbale: „Galvenais mērķis ir efektīva līdzekļu izlietošana. Abās skolās administratīvais aparāts ir neliels – direktors, vietnieks, tehniskie darbinieki, bet, ejot uz attīstību, rodas vajadzība pēc jauniem amatiem, piemēram, projektu vadītāja un kultūras pasākumu organizatora. Pieņemot darbā šādus speciālistus katrā no skolām, viņiem īsti nebūs darba apjoma seguma, tā tad būs nepilna slodze. Viena no iespējām, kā atrisināt šo problēmu, ir apvienot Ogres Mūzikas skolu un Ogres Mākslas skolu administratīvā aparāta līmenī.”

Vai līdz šim nebija iespējams koordinēt ģimeņu finansiālās iespējas un pašvaldībai izrādīt pretimnākšanu ģimenēm ar vienu vai vairākiem bērniem, kam tas ir būtiski?

Līdz šim abas skolas darbojās patstāvīgi. Pakāpeniski pārskatām katras iestādes darbību, visas vienlaicīgi nevaram reorganizēt, tagad esam nonākuši līdz izglītības sistēmas sakārtošanai, skatoties uz budžeta izpildi un iespējām, kādi ir skolu direktoru nākotnes redzējumi, lai saprastu, kā to īstenot un sasniegt. Šis ir laiks, kad to varētu darīt.

Otra lieta – tuvojas administratīvi teritoriālā reforma, kaimiņos ir Ikšķiles novada apvienotā mūzikas un mākslas skola, tāda ir arī Lielvārdē. Ja reforma īstenojas, tad jāskatās, kādas izglītības iestādes savstarpēji integrējas pašvaldību reorganizācijas ietvaros. Nedomājam, ka mūsu nodoms apvienot Mūzikas un Mākslas skolu būtu kaut kas unikāls, jo Latvijā, pēc pieejamajiem datiem, ir 66 mūzikas un mākslas skolas, kas ir apvienotas (41 mūzikas un 25 mākslas skolas, kas darbojas atsevišķi). Pašvaldībām ir šāds mērķis. Protams, ir skolas, kur ir mazs skolēnu skaits vai nevar atrast pedagogus un darbiniekus, tas nav mūsu gadījums, bet gribam esošos līdzekļus izlietot efektīvi, nesamazinot budžetu.

Vai par nākotni esat diskutējuši ar jomu profesionāļiem, vai tikai deputāti savā starpā domē, līdz pieņemat lēmumu?

Ir speciālisti, kas pie tā strādā, kas tehniski pārbauga valsts pārvaldes likumu funkcijas, līgumu saistības, 2019. gada nogalē veica analīzi un 2020. gada sākumā skatījāmies, kad jautājumu virzīt, lai ar 1. septembri jau darbotos jaunā apvienotā skola, ja martā ministrijas lēmumu atbalstīs. Pēc Izglītības likuma, pedagogi un pārējās ieinteresētās personas, tai skaitā audzēkņu vecāki, ir jāinformē sešus mēnešus iepriekš. Rēķinot no 1. septembra, tas ir 28. februāris. Lai īstenotu Izglītības likumā noteikto pienākumu – konsultēties, domes deputātiem šis jautājums bija jāizskata janvārī. Pirms Izglītības, kultūras un sporta komitejas sēdes abu skolu direktori janvāra sākumā (17. janvārī – I. B.) tika uzaicināti uz neformālu diskusiju. Mākslas skolas direktore izteica viedokli, ka abas skolas jau patlaban sadarbojas, bet tas vairāk ir formāli administratīvajā līmenī. Saskaņā ar Ogres novada pašvaldības nolikumu, kad notiek komiteju un domes sēdes, uz kārtējo Izglītības, kultūras un sporta komitejas sēdi nevarēja ierasties visi speciālisti, kam deputāti varētu uzdot viņus interesējošos jautājumus, tādēļ tika sasaukta ārkārtas sēde (21. janvārī – I. B.), kurā varēja piedalīties gan abu skolu direktori, gan pārējie speciālisti, kas ir iesaistīti šī jautājuma sagatavošanā. Deputāti uzklusēja ziņojumu par ieceri un

ieguvumiem, kādi ir sasniedzami skolu reorganizācijas rezultātā, kā arī katras skolas direktors izteica savu personīgo viedokli par iepiņlānoto reorganizāciju. Uzklusot visu pušu viedokļus, komitejas deputāti atbalstīja ideju par skolu reorganizāciju, un dome janvāra sēdē (23. janvārī – I. B.) pieņēma lēmumu sākt reorganizāciju. Pēc šī lēmuma 17. februārī notika pašvaldības pārstāvju tikšanās ar vienas un otras skolas vecākiem, kad izstāstījām procesu, kādēļ šāds lēmums tiek pieņemts, sniedzām atbildes uz vecāku jautājumiem. 19. februārī notika tikšanās ar skolu darbiniekiem, pedagogiem un administrāciju. Pēc tikšanās tiek gatavoti sanāksmju protokoli, vēstule gan Kultūras ministrijai, gan Izglītības un zinātnes ministrijai ar lūgumu saskaņot lēmumu par skolu reorganizāciju. Ceram saskaņojumu saņemt līdz marta beigām, tad rīkosimies tālāk – veidojam jaunās skolas struktūru, nolikumu, dodam domei apstiprināt un pārslēdzam līgumus ar pedagogiem, bērnus pārcels jaunajā skolā. Pats galvenais – viss mācību process, gan profesionālās izglītības ievirzes, gan interešu izglītības mācību programmas, tiek saglabāts, saglabājas arī pedagogi, izmaiņas notiek vien administratīvajā līmenī, efektīvizējot līdzekļus, tos novirzot pārējo vajadzību nodrošināšanai.

Iepazīnos ar Ogres novada pašvaldības tīmekļvietnē publicēto informāciju par notikušajām sēdēm. Komitejas 21. janvāra ārkārtas sēdē Mākslas skolas direktore lūgusi jautājuma izskatīšanu par skolu reorganizāciju atlikt, jo skolā pašlaik ir sākti vairāki vērīgi projekti, piemēram, unikāla metodiskā materiāla izstrādāšana, iecere skolu veidot kā metodisko centru, Latvijas pedagogiem tiek organizētas profesionālās pilnveides programmas. Kāpēc šis lūgums tomēr netika ņemts vērā?

Pie jebkuras reorganizācijas, ja kāds darbinieks saprot, ka plānotās izmaiņas skars viņa amatu, tas rada iekšēju satraukumu. Ja sākotnēji Mākslas skolas direktore uzskatīja, ka labāk būtu, ja skolas paliek atsevišķi, tad jau drīz viņa zvanīja un piedāvāja, kāds varētu būt jaunās apvienotās skolas nosaukums. Pie jebkurām pārmaiņām ir pretreakcija. 19. februāra tikšanās laikā direktores nostāja vairs nebija noraidoša, bet drīzāk atbalstoša.

Konsultācijas tomēr nenotika sešus mēnešus iepriekš, pirms dome pieņēma lēmumu par skolu reorganizāciju, bet cilvēkiem ir nepieciešams ilgāks laiks, lai izprastu un analizētu jaunu informāciju. Jūs minējāt, ka viens no lielākajiem ieguvumiem būs projektu vadītājs, kas pārzinās abu jomu specifiku, bet preten-

dentam jābūt ļoti zinošam, vai ne?

Runa ir par to, ka projektu vadītājam ir jāprot lasīt projektu dokumentāciju, jāprot to aizpildīt, viņš sadarbojas ar jomu speciālistiem un uzklausa viņu vajadzības. Patlaban projektu pieteikumus ES līdzekļiem vai valsts mērķdotācijām gatavo skolu direktori, bet skolu direktoriem ir jāvada skola, nevis jāraksta projekti. Ir bijuši gadījumi, ka skolas direktors atzīst, ka nav pareizi aizpildījis veidlapu un projekta pieteikums noraidīts, tādējādi zaudēti iespējamie līdzekļi. Patlaban ne Mūzikas skolā, ne Mākslas skolā projekti infrastruktūras attīstībai tik daudz nav arī vajadzīgi.

Projektu vadītājam ir jāzina kultūrizglītības joma, bet, piemēram, kādas klavieres nepieciešamas, to uzzinās no skolas darbiniekiem, projektu izstrāde notiks kopīgā sadarbībā.

Jūs pieminējāt, ka mainīsies administrācijas struktūra, notiks līdzekļu efektīvāka izmantošana, vai tas nozīmē, ka apvienotajā skolā būs tikai nodaļu vadītāji?

Būs viens Ogres Mūzikas un mākslas skolas direktors, kā arī būs mūzikas un mākslas nodaļas un to vadītāji. Nodaļu vadītāji būs savas jomas speciālisti, kuri nodaļu darbību attīsta atbilstoši jomas specifikai, bet iekļaujoties kopīgam mērķim, kur šo kultūrizglītību vedam. Abas skolas ir lielas, bet tuvu ir arī Rīga, tādēļ nākotnē redzam, ka varam kļūt konkurētspējīga profesionālās ievirzes izglītības iestāde. Mums ir diezgan daudz sadarbības līgumu ar citām Eiropas valstīm – ar Ukrainu un Franciju, esam jau runājuši, ka varētu veidot apmaiņas programmas, rīkot koncertus, bērni dotos apmaiņas braucienos. Kāpēc attīstīt vienu skolu, ja varam dot iespēju abu skolu bērniem? Kultūrizglītībai ir jāiet virzienā, kas atbilst Ogres iedzīvotāju interesēm.

Ja iedzīvotāji izvēlas dzīvot Ogrē, tad ir jāpiedāvā gan atpūtas, gan izglītības iespējas. Jau trešo gadu pēc kārtas ir iedzīvotāju skaita pieaugums, pēdējā laikā klāt nākuši 30 cilvēku. Ogres novadu savedam kārtībā gan infrastruktūras, gan tūrisma, gan izglītības, sporta un atpūtas ziņā, un tas arī rada vēlmi šeit dzīvot. Arī izglītību bērni var saņemt tuvu mājai, savai dzīvesvietai.

Vai Ogrē lielāks uzsvars būs uz profesionālās ievirzes izglītību un mazāk uz interešu izglītību?

Tās nedrīkst pārklāties, nodarbības nevar notikt vienā laikā, vienā klasē un pie viena pedagoga, jo programmas pēc satura atšķiras. Mūzikas skolas direktors stāstīja piemēru, ka klavierspēli interešu izglītībā apgūst 15 gadu veca audzēkne, bet aiz durvīm savu nodarbību gaida 2. klases skolniece, kas pēc tam izrādījusi sašutumu, kāpēc viņai mācīties profesionālās ievirzes izglītības

programmā, ja viņa jau tagad spēlē labāk nekā lielākā meitene.

Vai tiešām skolniece to jau var novērtēt?

Audzēkņiem sāk trūkt motivācijas apgūt profesionālās ievirzes izglītības programmu, tāpēc laiki ir jānodala, tie nevar notikt vienlaicīgi vai pārklāties. Piemēram, interešu izglītības nodarbībām jānotiek vakarā, lai plūsmas nesatiekas.

Vai to var izdarīt, tikai apvienojot skolas?

Tas ir viens no mērķiem, ko gribam panākt abās šajās skolās neatkarīgi no tā, vai skolas apvienojas. Problēmu esam sadzirdējuši, novērojuši un identificējuši. Skolas gribam apvienot līdzekļu efektīvai novirzīšanai administratīvajā līmenī. Ir lietas, ko var izdarīt viens lietvedis, viens saimniecības pārzinis, viens projektu vadītājs, bet tehniskie darbinieki, dežuranti un apkopēji saglabājas. Interešu izglītības nodalīšana ir paralēls process, kas notiks reorganizācijas ietvaros, bet programmas netiks samazinātas.

Jau tagad notiek skaisti pasākumi. Piemēram, Mūzikas skolā tiek uzaicināti profesionāļi, kas dalās savā dzīves pieredzē, iedvesmo bērnus. Jānostrādā ir arī prese, reklāmai, sabiedriskajām attiecībām. Ja šādās tikšanās reizēs būtu redzama arī bērnu zīmējumu izstāde, tad pasākums kļūst krāšņāks. To var izdarīt, ja darbojas kā viena struktūra, ja abu jomu speciālisti apvienojas. Abu skolu tuvums ļauj to izdarīt.

Vai uz jaunās skolas direktora amatu tiks organizēts konkurss?

Ja no ministrijām saņemsim pozitīvu saskaņojumu lēmumam, tad tiks izstrādāts apvienotās skolas nolikums un atbilstoši tam jauns direktora amata apraksts un prasības. Darba likums paredz vietu piedāvāt vispirms esošajiem skolu direktoriem, aicināsim pieteikties šim amatam gan Ogres Mūzikas skolas direktoru, gan Ogres Mākslas skolas direktori. Vērtēsim katra redzējumu, kā attīstīt apvienoto skolu, un soļus, kā sasniegt izvirzītos mērķus. Ja nepieteiksies neviens no viņiem, tad rīkosim atklātu konkursu. Izvēlēsimies atbilstošāko. ■

“ Interešu izglītības nodalīšana ir paralēls process, kas notiks reorganizācijas ietvaros, bet programmu skaits netiks samazināts.

Piesaki skolu Eiropas eksāmenam!

Vienīgais eksāmens Latvijā, kura jautājumus veido skolēni paši.

IK INFORMĀCIJA

Par Eiropas dienas tradīciju Latvijā ir kļuvusi dalība Eiropas eksāmenā. Pagājušajā gadā zināšanas par Latviju Eiropas Savienībā apliecināja jau teju 20 000 iedzīvotāju. Gadu no gada aktīvākie Eiropas eksāmena dalībnieki ir skolēni. Tāpēc šogad lielāko daļu Eiropas eksāmena jautājumu veidos tieši viņi, ietverot sev nozīmīgus jautājumus, saskatot saikni ar Eiropu savā ikdienā.

Skolēnu aptaujas* rezultāti liecina, ka būtiska motivācija dalībai Eiropas eksāmenā ir informācija par Eiropas eksāmenu skolā, kā arī skolotāju attieksme un pamudinājums dalībai. Lūdzam atbalstīt skolēnus ceļā uz jaunām zināšanām, pilsonisko aktivitāti, lai nostiprinātu jauniešos piederības izjūtu demokrātisko Eiropas valstu saimei un atgādinātu par vērtībām un tiesībām, ko ikdienā baudām kā Eiropas Savienības dalībvalsts pilsoņi.

Eiropas eksāmens šogad notiks 7., 8. un 9. maijā tiešsaistē tīmekļvietnē www.esmaja.lv.

Piesaki skolu dalībai eksāmenā https://ej.uz/Eiropas_eksamens_2020!

Laicīga pieteikšanās:

- ļauj labāk sagatavoties Eiropas eksāmenam;
- rada iespēju piedalīties interesantos konkursos pirms Eiropas eksāmena;
- nodrošina motivējošas balvas!

Seko „Facebook”: Eiropas eksāmens 2020!

Aicinām skolā svinēt **Eiropas dienu**, kā arī iekļaut ar demokrātiju un Eiropu saistītus jautājumus dažādu mācību priekšmetu saturā un rīkot pasākumus par Eiropas Savienību. Noderīgi materiāli, idejas ierosmei, kā arī informācija par plānotajiem pasākumiem pieejama www.esmaja.lv/lv/projekti.

Paldies par zināšanām un izpratni, ko ikdienas darbā palīdzat pilnveidot skolēniem!

Eiropas eksāmenu organizē Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā sadarbībā ar Eiropas Kustību Latvijā. Eiropas eksāmenā katrs dalībnieks atbild uz 20 savai vecumgrupai atbilstošiem jautājumiem, pieaugušie var izvēlēties arī jautājumu grūtības pakāpi. Sīkāk www.esmaja.lv.

* 2020. gada februārī tika veikta skolēnu aptauja par Eiropas eksāmena atpazīstamību un iespējām vairot skolēnu motivāciju dalībai Eiropas eksāmenā. ■

Nedrīkst pārvilkt svītru skolām ar desmitiem gadu pieredzi!

IK INGUNA GRUŽNIŅA, Talsu Kristīgās skolas direktore

Izglītības politikas veidotāju ideja par skolēnu skaita sliekšņa noteikšanu privātskolām, lai saņemtu valsts līdzfinansējumu, skars daudzas Latvijas skolas. Daļai no skolām šīs izmaiņas var nozīmēt darbības izbeigšanu. Taču es uzskatu, ka ikvienai ģimenei jābūt iespējām izvēlēties – sūtīt bērnu valsts vai privātajā skolā – un katrai skolai ir jādod iespēja strādāt.

Inguna Gružniņa.

FOTO: Publicitātes foto

Skolas pamatā personīgs stāsts

Talsu Kristīgā skola darbojas kopš 1995. gada, un tās pamatā ir ļoti personīgs stāsts. Skolas rašanās iemesls ir manas ģimenes traģēdija. 1990. gada vasarā mana pusotru gadu vecā meitiņa, kas piedzima pilnīgi vesela, pamodās pa pusei paralizēta. Iemesls bija audzējs, kuru operēja, pirms tam brīdinot, ka meita pēc operācijas var arī nepamosties, savukārt, ja pamodīsies, nedzīvos ilgāk par sešiem gadiem. Es tolaik biju izmisusi māte, ateiste, kā jau padomju laika cilvēks, tomēr devos uz baznīcu, nokristīju meitu un pirmo reizi dzīvē lūdzu Dievu. Apsolīju kalpot viņam, ja mans bērns izdzīvos.

Padomju laikos nebija bērnu ar īpašām vajadzībām

Meita izdzīvoja. Es sāku regulāri apmeklēt baznīcu, 1992. gadā absolvēju Kristus mācekļu skolu, iesaistījās ASV organizētā misionāru programmā un sapratu, ka stāsts par Dievu attiecas uz mani personīgi. Tieši ticība man sniedza pārlicību, ka mana meita dzīvos un ne tikai sešus gadus. Vienlaikus apzinājos, ka meita ir bērns ar īpašām vajadzībām. Tolaik tas nozīmēja, ka meita būs izolēta no sabiedrības, jo padomju laikos tādu bērnu „nebija” – viņi tika rūpīgi slēpti no sabiedrības acīm.

Skola vēra durvis ar 37 skolēniem

Es atcerējos savas lūgšanas un meklēju iespēju, kā varu kalpot Dievam, līdz nonācu pie atziņas – kalpošana būs skolas izveide. Skolas, kurā bērni ar īpašām vajadzībām mācīsies kopā ar parastiem bērniem, kurā tiks apgūtas akadēmiskās zināšanas un Bībele. Pirms pieņēmu lēmumu par skolas dibināšanu, pat neapjautu, cik daudzas ģimenes ir līdzīgā situācijā. Piecus gadus pēc traģēdijas 1. septembrī Talsu Kristīgā skola vēra durvis ar 37 skolēniem no 1. līdz 4. klasei. Skolā bija pieci pedagogi un trīs tehniskie darbinieki. Manai meitai tolaik bija jau septiņi gadi.

Es apzinājos, ka man ir bērns ar īpašām vajadzībām. Tolaik tas nozīmēja, ka meita būs izolēta no sabiedrības, jo padomju laikos tādu bērnu „nebija” – viņi tika rūpīgi slēpti no sabiedrības acīm. Tad nonācu pie atziņas – kalpošana Dievam būs skolas izveide. Skolas, kurā bērni ar īpašām vajadzībām mācīsies kopā ar parastiem bērniem, kurā tiks apgūtas akadēmiskās zināšanas un Bībele.

Skolēnu skaits nemitīgi aug

Skola auga pakāpeniski, katru gadu pievienojām vēl vienu klasi. Kad 9. klasi pabeidza pirmie absolventi, vecāki vērsās pie mums ar lūgumu atvērt arī vidusskolu, ko arī iestenojām. Patlaban skolā mācās 307 bērnu no 1. līdz 12. klasei, lai gan Talsos kopumā ir sešas skolas. Bērnu skaits turpina augt, piemēram, ja salīdzinām skolēnu skaitu 2009. un 2019. gadā, tad redzams, ka esam vienīgā Talsu skola, kurā šajā laikā bērnu kļuvis vairāk. Tomēr, ja izglītības politikas veidotāji paliks pie sava noteiktā skolēnu skaita sliekšņa, mēs to neiz-

pildīsim, vismaz šogad ne.

Maza lauku skola var sasniegt daudz

Runājot par izglītības kvalitāti, uzreiz vēlētos klieidēt visus mītus par mazajām skolām – mēs varam visu to pašu, ko lielās skolas. Mūsu skolas mācību kvalitāte ir līdzvērtīga citu skolu piedāvājumam, patiesībā mēs pārsniedzam vidējos Latvijas rādītājus. Regulāri izcīnām godalgotas vietas dažādu priekšmetu mācību olimpiādēs, zinātniski pētniecisko darbu konkursos, šogad ieguvām 5. vietu Draudzīgā aicinājuma balvas reitingā dabaszinātnēs. Maza lauku vidusskola var sasniegt atzīstamus rezultātus gan izglītībā, gan audzināšanas darbā.

No bērniem sagaidām labākas izvēles

Spējam bērniem sniegt arī kristīgās vērtības. Skolas principi darbojas arī ārpus skolas dzīvē, vecāki to redz un novērtē. Bērni ir mierīgi un draudzīgi, protams, kā jau visiem, gadās arī strīdi, jo neviens bērns nav eņģelis, tomēr šādu gadījumu ir maz, un nav fiksēti smagi pārkāpumi. Mēs mācām skolēniem, ka viņi pārstāv kristīgās vērtības arī ārpus skolas un pasaule sagaida no viņiem labākas izvēles.

Vienlīdzīgas tiesības visiem

Pēdējā laikā dzirdētais par skolēnu skaitu kā kritēriju tam, vai skola saņems līdzfinansējumu, ir nekorekti un ne taisnīgi. Šāds lēmums nozīmēs nevienlīdzīgu attieksmi pret skolēniem, lai gan Izglītības likums noteic, ka visiem ir vienlīdzīgas tiesības uz izglītību. Privātskolas valstij neizmaksā daudz, patiesībā tā ir pati ekonomiskākā formācija. Mums nepieciešams tikai pats minimums, visu infrastruktūru finansējam paši vai piesaistām finansējumu no projektiem un fondiem. Talsu Kristīgā skola pašlaik īsteno piebūves celtniecību par 2,5 miljoniem eiro, kas ir ziedotāju līdzekļi.

Mācību gada laikā skolēnu skaits mainās

Nedrīkst pārvilkt svītru privātām skolām ar desmitiem gadu ilgu pieredzi tikai tāpēc, ka pietrūkst dažu bērnu. Šajā kontekstā jāatgādina, ka skolēnu skaits mācību gada laikā mēdz mainīties – Latvijā atgriežas remigrantu ģimenes, ģimenes izlemj mainīt skolu u. tml. Arī mēs 1. septembrī sākām ar 302 bērniem, bet patlaban ir 307. Līdzfinansējums, kas tika fiksēts pirms mācību gada sākuma, nemainās.

Valsts pastāv cilvēku dēļ

Uzskatu, ka nedrīkst novelt visu atbildību uz skolu dibinātājiem. Valstij ir jābūt konsekventai neatkarīgi no tā, vai skola ir valsts vai privāta. Tāpat kā katram iedzīvotājam pienākas garantētais veselības grozs, arī skolēnu izglītībai vismaz daļēji ir jābūt finansētai no nodokļiem. Nedrīkstam aizmirst, ka valsts pastāv cilvēku dēļ. Valsts jau pašlaik nefinansē visu, kas skolēnam nepieciešams, un mēs arī nelūdzam visu.

Katra skolēna dinamika

Izglītības politikas veidotājiem jāatceras, ka privātā izglītība nodrošina veselīgu konkurenci, tā ir būtiska alterna-

tīvā sistēma, kas paaugstina kopējo izglītības un vides kvalitāti. Turklāt skolu kvalitāti var izmērīt pēc citiem kritērijiem, piemēram, skolēnu mācību sasniegumu dinamikas. Pirms kāda laika mūsu skolā sāka mācīties divi skolēni no Ukrainas. Sākot mācības 4. un 6. klasē, viņi neprata nedz latviešu, nedz krievu valodu. Patlaban abi skolēni brīvi runā latviski, taču raksta bez garumzīmēm. Tas nozīmē, ka viņi nevarēs nokārtot 12. klases eksāmenu, lai gan personīgā dinamika ir viena no augstākajām visos Talsos. Bērni var brīvi runāt un mācīties no grāmatām latviešu valodā, taču šo darbu jau neviens neredz un viņiem nekādas atlaides nedos.

Lai izmērītu skolas kvalitāti, jāanalizē vide un tās ietekme – to palīdz īstenot aptaujas, ekspertu sarunas ar bērniem, mācību stundu vērošana, vecāku aptaujas u. c. Ja jau vecāki izvēlas privātskolas, tātad ir apmierināti ar kvalitāti.

Būtiska ir vide un tās ietekme

Lai izmērītu skolas kvalitāti, jāanalizē vide un tās ietekme – to palīdz īstenot aptaujas, ekspertu sarunas ar bērniem, mācību stundu vērošana, vecāku aptaujas u. c. Ja jau vecāki izvēlas privātskolas, tātad ir apmierināti ar kvalitāti. Mēs esam gatavi īstenot visas „Skola 2030” prasības, esam par kvalitāti, vienlaikus aicinot saglabāt minimālo līdzfinansējumu katram bērnam. Vecākiem un bērniem ir tiesības izvēlēties! Ja politikas veidotāji neatņems mums iespēju, mēs strādāsim, lai bērniem būtu izvēle! ■

Dzirdētais par skolēnu skaitu kā kritēriju tam, vai skola saņems līdzfinansējumu, ir nekorekti un ne taisnīgi. Šāds lēmums nozīmēs nevienlīdzīgu attieksmi pret skolēniem, lai gan Izglītības likums noteic, ka visiem ir vienlīdzīgas tiesības uz izglītību. Nedrīkst pārvilkt svītru privātām skolām ar desmitiem gadu ilgu pieredzi tikai tāpēc, ka pietrūkst dažu bērnu.

Iemācās droši pārprasīt, nevis nedzirdēt

IK ILZE BRINKMANE, žurnāliste

Laikraksts turpina pievērst uzmanību skolēnu ar dzirdes traucējumiem iekļaušanai vispārējās izglītības iestādēs. Latvijas Vājdzirdīgo atbalsta asociācijas „Sadzirdi.lv” valdes locekle Baiba Bicēna atzīst, ka ir daudz veiksmīgu gadījumu, kad vājdzirdīgi un pat nedzirdīgi bērni integrējušies vispārīgajās skolās un dzirdīgo sabiedrībā, bet katram, protams, ir savs pieredzes stāsts.

Lietas, kas jāuzlabo un jāievieš

„Saziņai ir divi virzieni: ar un bez zīmju valodas. Abiem virzieniem ir tiesības pastāvēt, un vecākiem – izvēlēties piemērotāko. Piemēram, Rīgas 234. pirmskolas izglītības iestādē bērnus mācīja bez zīmju valodas palīdzības, un daudzi aizgāja uz parastajām skolām. Es ar šausmām konstatēju, ka šajā mācību gadā grupiņa ir likvidēta, lai gan krievvalodīgo bērnu vecāki rakstīja, lai to neslēdz, un veda tur bērnus no Pļavniekiem. Oļegs Mors, būdams pilnīgi nedzirdīgs, mācījās parastajā skolā, un viņa mamma Jeļena Mora 30 gadu mācīja runāt citus bērnus,” stāsta B. Bicēna.

Viņa norāda uz lietām, kam bieži netiek pievērsta vajadzīgā uzmanība, un viena no tām ir akustika: „Noteikti jāpievērš uzmanība skolu telpu akustikai. Aktu un sporta zālēs tā bieži ir nožēlojamā līmeni. Akustisko cilpu nav. Es vairākas reizes esmu bijusi uz pasākumiem NVO namā, kas ir bijusi skola, tur lielajā zālē ir tāda atbalss, ka nevar saprast gandrīz neko. Liec, kādu dzirdes aparātu gribi.

Skolu akustikas jautājumus ir pētījis būvakustikis Arturs Pērkons. Zinu, ka viņš ir arī rakstījis atbildīgajām instancēm, bet bez rezultāta.”

Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas sniegtajā komentārā tika pieminēti dažādi iespējamie atbalsta mehānismi, tai skaitā tehnoloģijas, kas var atvieglot vājdzirdīgu cilvēku ikdienas dzīvi (vizuālie indikatori skaņu izrunas fiksēšanai, indukcijas spoles, kolektīvās skaņas pastiprināšanas iekārtas, skaņu raidītāji – uztvērēji FM sistēmā), un sekoja piebilde, ka ne katras skolas telpas ir piemērotas minētajām ierīcēm.

B. Bicēna sniedz informāciju par atbalsta tehnoloģijām skolās citās valstīs, kā klasē izmanto skaņu pastiprināšanas ierīces, mikrofonus u. tml., lai vājdzirdīgi skolēni varētu aktīvi iesaistīties stundu darbā. Vašingtonas universitātē ASV lekciju laikā izmanto CART (Communication Acces Realtime Translation) metodi. Lekcijas norise un tās laikā runātais tiek pierakstīts un tūlītēji vizuāli redzams un izlasāms uz datora un lielā

ekrāna, kā arī citās mobilajās ierīcēs. Studenti ar dzirdes traucējumiem novērtē iespēju sekot līdz diskusijām, jautājumiem, lektoru sacītajam, īpaši tiem, kuri runā ātri, uzreiz uztvert un izprast nezināmus terminus utt. Saites uz video:

<https://youtu.be/Fa6qFiQKpxU>,

<https://youtu.be/h1s8WkvhV8U>,

<https://youtu.be/qn4B0gyDosA>.

„Tāds pakalpojums kā runas-teksta pierakstītājs Latvijā vispār nepastāv. Kaimiņi Igaunijā sagatavojuši jau 40 speciālistu. Dažos starptautiskos pasākumos Rīgā ir darbojušies pierakstītāji no Somijas, Dānijas un Norvēģijas.

Rakņājoties internetā, esmu atradusi apzīmējumu „izglītojošā audioloģija” (educational audiology). Latviešu valodā par šo tēmu nopietnu rakstu nav, bet angliki – cik uziet,” secina B. Bicēna.

Varbūt runas-teksta pierakstītājs Latvijā var kļūt par kāda nākotnes profesiju, un notiks pozitīvas izmaiņas arī šajā ziņā.

Piemēram, Dānijā „iPhone” viedtālruniņiem ir radītas lietotnes – dažādas programmas un uzstādījumi, kurus var pielāgot dažādām vidēm un vietām, ar papildu iekārtu dzirdes aparātu var savienot arī ar „Android”. Tas ļauj dzirdes aparāta lietotājam regulēt skaņu pašam, cilvēki ar dzirdes traucējumiem var klausīties mūziku, spēlēt videospēles, skatīties video.

Iejutusies un jūtas komfortabli

Vājdzirdīga meitene, bet daudzi skolotāji to nav pat pamanījuši. Skolnieces klases audzinātāja, latviešu valodas un literatūras, kā arī mājturības skolotāja **Marta Radziņa** ir pārlicināta, ka liels nopelns ir kolēģu iepriekš paveiktajam Rīgas sākumskolā „Valodiņa”, kā arī, nenoliedzami, svarīga ir meitenes attieksme un uzņēmība.

„Skolniece pie mums atnāca mācīties 5. klasē, bet biju pārsteigta, cik man maz bija jāadaptējas, lai veik-

smīgi palīdzētu mācību procesā, jo Rīgas sākumskolā „Valodiņa” viņa bija sagatavota ļoti augstā līmenī. Protams, ikdienā man jādomā par mācību formu, jo klasē mācās 34 bērni, ir zināms troksnis. Ja ir dzirdes aparāts, tad jebkurš blakus troksnis atstāj iespaidu, tādēļ jāņem vērā, kur bērns sēdēs, vai viņš redz skolotāja lūpas, lai varētu no tām nolasīt runāto. Īpaši svarīgi tas ir grupu darbā, skolotājam jāatceras, vai viņš nonāk vārdzirdīga skolēna redzeslokā, jāpārliedzinās, vai nepieciešamā informācija viņu ir sasniegusi,” stāsta M. Radziņa.

Skolotāja norāda, ka ir lietas, kas nav komfortablas bērnam, piemēram, pēkšņa nepieciešamība nomainīt baterijas dzirdes aparātam, tas jāizprot un jāļauj uz brīdi atstāt klases telpas, lai tas nav jādara visu klātbūtnē.

Kad skolotāja uzzinājusi, ka audzināmai klasei pievienosies vārdzirdīga meitene, viņa pirms tam par to runājusi ar pārējiem jauniešiem. „Nemaniju, ka viņai būtu bijis grūti iejusties, tāpat man nevajadzēja krasi mainīt mācību metodes. Skola ir moderni aprīkota, ir lieli ekrāni un labas tāfeles, ir arī skaņu tumbas, līdz ar to ir iespēja pilnvērtīgi dzirdēt visiem. Tas ir būtiski, kas būtu jāņem vērā kolēģiem citās skolās.

Visgrūtāk ir pierast, ka ir normāli, ka vārdzirdīgs bērns kaut ko var arī nesadzirdēt. Manas iekšējās bailes ir būt pārprastai vai nesaprastai, tādēļ ļoti jādomā par savu dikciju, bet meitene bieži iedrošina un teic, ka viss ir kārtībā,” klāsta skolotāja. Viņasprāt, nozīmīgi, ka bēr-

ni nebaidās jautāt, ja kaut ko nav dzirdējuši vai sapratuši. Visticamāk, sākumskolā „Valodiņa” iemācīts pārprasīt un noskaidrot, nevis izvēlēties nedzirdēt.

Atbildot uz jautājumu par vecāku iesaisti, M. Radziņa stāsta, ka vecāki informējuši par būtiskāko, par ieradumiem, vēlāk pārrunāti arī emocionālie pārdzīvojumi. „Manuprāt, par to, kā meitene iejutusies, liecina uzzinātais pēc pirmā semestra no citiem kolēģiem, jo viņi nebija pat pamanījuši viņas vārdzirdību, jo meitene ar visu tiek lieliski galā. Jānovērtē arī iepriekšējās logopēdiskās skolas un vecāku lielais ieguldījums. Nezinu, kā būtu, ja skolniecei tā neveiktos mācībās un nebūtu tik viegli sadzīvot ar savu īpatnību. Tad no skolotāja tas prasītu lielākus resursus. Man ir prieks, ka Latvijā spējam sagatavot bērnus, lai ar savām īpašajām vajadzībām viņi skolā varētu justies absolūti komfortabli,” atzīst M. Radziņa.

Klasē mācās vairāk nekā 30 bērnu. Vai stundu darbā iesaistās arī atbalsta personāls, pedagoga palīgs? Skolotāja skaidro, ka palīgi ir tikai atsevišķās stundās.

„Ja kādā brīdī skolniece sabēdājas vai satraucas, tad problēmas ir līdzīgas kā jebkuram citam bērnam, tam nav bijusi saistība ar vārdzirdību. Vecāki jau sākumā pastāstīja, ka meita vēlas runāt un atklāt, ka viņai ir dzirdes aparāts, kā komunicēt, no kuras puses ieteicams uzrunāt, lai dzirdētu un justos labāk,” paskaidro skolotāja. ■

FOTO: cdn.cdnparenting.com

“Ja ir dzirdes aparāts, tad jebkurš blakus troksnis atstāj iespaidu, tādēļ jāņem vērā, kur bērns sēdēs, vai redz skolotāja lūpas, lai varētu no tām nolasīt runāto. Īpaši svarīgi tas ir grupu darbā, skolotājam jāatceras, vai viņš nonāk vārdzirdīga skolēna redzeslokā, jāpārliedzinās, vai nepieciešamā informācija viņu ir sasniegusi,” norāda M. Radziņa.

IZGLĪTĪBAS CEĻVEDIS 2020

25. februārī iznācis laikraksta „Izglītība un Kultūra” specializēts e-pielikums IZGLĪTĪBAS CEĻVEDIS 2020, kura mērķauditorija ir visu Latvijas skolu 9. un 12. klašu absolventi, topošie studenti, kā arī profesionālo skolu, arodskolu un tehnikumu audzēkņi.

Ja tavā skolā ir 9. un 12. klase, parādi, lūdzu, šo izdevumu absolventiem. Tas palīdzēs viņiem izdarīt izvēli turpmākajās mācībās un studijās.

Izglītības Ceļvedis pieejams šeit:
<https://failiem.lv/u/xfqgujgs>
To var lasīt, lejuplādēt un printēt.

TESTI sevis izziņai

PROFESIONĀLĀS IZGLĪTĪBAS
UN STUDIJU IESPĒJAS

TESTS: ATBILSTOŠĀKĀ KARJERA
TAVAI PERSONĪBAI

KARJERAS KOUČS:
VIENMĒR JAUTĀ SEV – KĀPĒC?

Jaunie pianisti spēlē džezu un populāro mūziku

IK EDĪTE MILLERE, festivāla organizatore

Šā gada 7. martā notika Latvijas XXIII Jauno pianistu festivāla „Klavieres populārajā mūzikā un džezā” noslēguma koncerts. Pasākumā bija brīva ieeja un noskaņu palīdzēja radīt kultūrvēsturiskās Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas telpas, īpaši Lielā zālē un izcilās „Steinway” klavieres. Festivāla tēma šogad bija „Pozitīva džeza mūzika klavierēm”.

Eva Zālīte un Laura Antonova, Rīgas 45. vidusskola.

Koncertā piedalījās Rīgas četru vispārizglītojošo skolu ar mūzikas virzienu un Latvijas divpadsmit vispārizglītojošo skolu ar mūzikas virzienu klavieru klases skolēni (54 dalībnieki un 35 pedagogi) solo un dažādu ansambļu priekšnesumos. Atlases dalībnieki I un II aktivitāšu posmā bija Rīgas četru vispārizglītojošo mūzikas profesionāli orientēta virziena skolu skolēni, kā arī Latvijas divpadsmit vispārizglītojošo mūzikas profesionāli orientēta virziena skolu skolēni. Pavisam kopā ~1324 skolēni un 64 skolotāji. Viņi bija izgājuši konkursa atlasīšanas skolas un gatavojās uzstāties fināla koncertā.

Festivāla viesmākslinieki bija pianisma izcilības – Jurijs Spigins, Romāns Vendiņš un Atis Andersons. Viņu uzmundrinājums un priekšnesums ar džezu improvizāciju noteikti iedvesmos bērnus un jauniešus visu nākamo gadu. Festivāla patronese un konsultante, kā jau katru gadu, bija Dr. paed. Larisa Maļkova.

Viens no svarīgākajiem festivāla mērķiem ir dot

iespēju jaunajiem mūziķiem izbaudīt klavierspēli labā koncertzālē ar izcilu instrumentu. Festivāls tiek organizēts no 1997. gada un ir noticis Melngalvju namā, Lielajā ģildē, Mazajā ģildē, Vernisāžā, Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā, Jelgavas 4. vidusskolas Jaunajā zālē un Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā. Šo festivālu ir plānots organizēt ik gadu. Festivāla iniciators ir Rīgas 6. vidusskolas direktors Haralds Bārzdīņš. Ilggadējie festivāla organizētāji un vadītāji ir *Dr. paed.* Jurijs Spigins un *Dr. paed.* Larisa Maļkova. Sākot ar Latvijas valsts simtgadei veltīto festivālu, kopš 2018. gada to rīko un vada pianiste Edīte Millere un NODIBINĀJUMS JAUNO PIANISTU FESTIVĀLS KLAVIERES POPULĀRAJĀ MŪZIKĀ UN DŽEZĀ.

Mūzikas skolu pianisma festivāli ir kļuvuši tradicionāli, taču bieži vien netiek pienācīgi novērtēti tas devums Rīgas un Latvijas mūzikas un kultūras dzīvē, ko rada jaunieši, kuri absolvējuši vidusskolas ar mūzi-

Pie klavierēm Dāvids Penders, Tukuma 2. pamatskola.

kas virzienu: te jāmin tādas izcilības kā Andris Nelsons, Sonora Vaice, Sergejs Jēgers, Maija Kovaļevska, Daiga Gaismaņa, Guntis Kuzma, Dace Šteina-Adviljone.

Šāds festivāls ir ne vien zināma veida atskaite un paceļ māksliniecisko līmeni mūzikas novirziena vispārīgā konkurencē, bet arī iepazīstina ar saviem sasniegumiem un profesionālās varēšanas līmeni mūzikas pazinējus un īpaši jauniešus no Rīgas mūzikas skolām un vispārīgākajām skolām. Starp tradicionālajiem pianistu festivāliem šis ir īpašs ar to, ka jaunieši demonstrē savu varēšanu arī improvizācijā, džezā un populārajā mūzikā. Bieži vien tieši šādi festivāli ļauj tikt pamanītiem un uzplaukt jauniem mūzikas talantiem. Līdzās mūsu nacionālo un pasaules izcilo akadēmisko

Roberts Bērziņš un Edgars Plotnieks, Baldones Mūzikas pamatskola.

komponistu klaviermūzikai dalībnieki rādīja savas spējas improvizācijā džezā un populārajā mūzikā – jomās, kurām mazāk pievēršas mūzikas skolas, bet kur aizvien vajadzīga jauno mūziķu sagatavošana, kas balstīta uz profesionāliem pamatiem. Tā ir vēl viena papildu vērtība, ar ko šis festivāls atšķiras no citiem tradicionāliem pianisma festivāliem.

„Mūzikas izglītība var iekvēlināt bērna iztēli vai arī kaislību pilnu dzīvi. Ja jūs dāvināt bērniem jaunu pasauli izpētei, izaicinājumi un iespējas ir bezgalīgas. Mūzikas izglītība nevar būt dažu veiksminieku privilēģija, tai jābūt katra bērna pasaules sastāvdaļai. Kopējā muzicēšanā tiek veicināti arī integrācijas mērķi, uzskata festivāla organizatori,” rakstīja Inese Lūsiņa laikrakstā „Diena”.

Festivālu rīko NODIBINĀJUMS JAUNO PIANISTU FESTIVĀLS KLAVIERES POPULĀRAJĀ MŪ-

Visi noslēguma koncerta dalībnieki, pedagogi un viesmākslinieki.

ZIKĀ UN DŽEZĀ. Šogad festivāla atbalstītāji bija Jāzeps Vitols Latvijas Mūzikas akadēmija un Rīgas dome. Koncerta skaņu režisors Kārlis Zvejnieks, festivāla asistente Herta Jūlija Barkāne, fotogrāfe Līga Suktere, video autors Igors Poļežajevs.

Visiem priecīgs paldies! Mums izdevās lielisks koncerts! Tiekamies nākamajā gadā! ■

Rīgas 6. vidusskolas dalībnieki un pedagogi.

Aizrautīgi vecāki dara labas lietas un iedvesmo bērnus

IK ILZE BRINKMANE, žurnāliste

Notiekošais Friča Brīvzemnieka pamatskolā apliecina, cik svarīgi ir labai idejai atrast vismaz dažus domubiedrus, ticēt, ka izdosies, un, ja dara no sirds un aizrautīgi, tad izdodas un līdzī pavelkas arī citi. Skolēnu vecāki jau septīto gadu pirms pavasara brīvdienām rīko koncertu „Atdod savu sirdi bērniem” – dzied, dejo, spēlē teātri un tā viens otru iepazīst citādi. No lūguma mūzikas skolotājai palīdzēt nodziedāt visiem kopā vienu dziesmu tapis vecāku un skolotāju koris „Mezglī”, kas kļuvis par draugu kopu un veiksmīgi startējis dziesmu un deju svētkos. Bez īpašām kampaņām ir panākta savstarpēja uzticēšanās, iesaistīšanās skolas dzīvē, prieks būt kopā un darīt. Šogad koncerts notiks 12. martā pulksten 18, un visus vienos tēma „Krāsas”.

Skolēnu vecāki jau septīto gadu pirms pavasara brīvdienām rīko koncertu „Atdod savu sirdi bērniem” – dzied, dejo, spēlē teātri un tā viens otru iepazīst atkal citādi.

Vecāku aizrautība iedvesmo bērnus

„Kad mana meita Luīze sāka skolas gaitas, es pieteicos darboties skolas vecāku padomē un to veiksmīgi vadu jau septīto gadu. Atceros, ka mana mamma ne reizi neatnāca uz skolu, neinteresējās, ko es protu, bet es tik ļoti vēlējos, lai viņa atnāktu un redzētu. Varbūt tas mudināja būt citādai mammai. Ar lielu gandarījumu vienmēr gaidīju savas meitas priekšnesumus bērnu-

dārzā gan Mātes dienā, gan Ziemassvētkos u. c. Tad arī radās doma, kā būtu, ja vecāki vismaz vienu reizi gadā parādītu to pašu, ka spēj būt radoši un izdomas bagāti, ka viņos tas no bērnības nekur nav pazudis,” stāsta idejas par koncertu „Atdod savu sirdi bērniem” autore **Māra Jazņeviča**.

Sākotnēji M. Jazņeviča ar šo pasākumu vēlējusies vecākus vienot neformālā, radošā gaisotnē, savā

Vecākiem tā ir iespēja atklāt sevī jaunus talantus un iepriecināt bērnus.

ziņā palīdzēt arī veidot atgriezenisko saiti ar bērniem, jo bieži savstarpējo saskarsmi aizstāj virtuālajā pasaulē pavadītais laiks.

„Ar sirdi un dvēseli ticēju, ka ir jārada iespēja izrauties no virtualitātes, darot ko tādu, kas prasa savstarpēju dzīvu saziņu un aktīvu iesaistīšanos,” aizrautīgi turpina M. Jazņeviča un piebilst, ka noteikti vajag atnākt uz koncertu, jo vārdos grūti izstāstīt pozitīvo un enerģijas pilno gaisotni, kas tad rodas.

Visu klašu vecāki „E-klasē” saņem aicinājumu sagatavot priekšnesumu, izveidota arī „WhatsApp” grupa, un ielūgumu uz koncertu saņem visi bērni. Pirmo klašu vecāki saņem arī nolikumu, lai zinātu spēles noteikumus. Tuvojoties koncertam, vakaros notiek mēģinājumi, bet divas dienas pirms – pat kārtīgs ģenerālmēģinājums vairāku stundu garumā.

„Vecāki to dara ar lielu aizrautību un entuziasmu, bet bērni visu vēro ar priecīgu pārsteigumu un izbrīnu acīs. Valda liela sirsniņa, visi viens otru atbalsta. Var pat kādam aizmirsties vai sajukt vārdi, bet tas tiek uzņemts ar sapratni. Es arī sevī atklāju jaunas spējas, ka varu uzkāpt uz skatuves un runāt. Es to nosauktu par sirds pasākumu – no sirds uz sirdi, laikam tādēļ ideja ir noturējusies un nepārvērtās vienas reizes pasākumā, bet kļuvusi par skolas tradīciju. No šī impulsa radās daudz laba, piemēram, tika nodibināts koris, kas nodēvēts par ģimenei draudzīgāko kori. Svarīgi, ka nodomus no paša sākuma atbalstīja arī skolas vadība,” norāda M. Jazņeviča. Tam var vien piekrist, jo par šo tradīciju laikraksts uzzināja no skolas direktores Birutas Venckus.

Ja pirmos gadus viss balstījās uz vecāku ieguldījumiem līdzekļiem, tad tagad jau izdevies piesaistīt atbalstītājus, kas ziedo līdzekļus, lai viss būtu vēl krāšņāks. Skolas vecāku padomes priekšsēdētāja uzrunājusi arī sabiedrībā populārus cilvēkus nosūtīt bērniem videosveicienus, lai viņi redz, ka vecāki tiek atbalstīti un novēr-

tēti. Piemēram, atsaucīgi bijuši Baiba Sipeniece-Gavare, Lauris Reiniks, Agnese Rakovska. „Bērni vēl vairāk izprot, ka viņu vecāki dara kaut ko vērtīgu un īpašu. Mana un citu vecāku cerība ir, ka jaunā paaudze izaugs aktīva, nebūs vienaldzīga, iesaistīsies skolas un sabiedrības dzīvē. Tas ir vakars, kad mobilie tālruņi tiek izmantoti filmēšanai un fotografēšanai un neviens „nesēž” sociālajos tīklos,” norāda Luīzes mamma.

Uz jautājumu, kā rodas idejas un dziesmu izvēle vecāku korim īpašajam koncertam, M. Jazņeviča teic, ka to nosaka iekšējās izjūtas, bet galvenais ir mīlums un dziesmās iekodētās vērtības: „Latvietim ir jāiemācās dzīvot vieglāk, caur prieku. Vecāki, kuri iesaistās, veido priekšnesumus vai dzied korī, to ir izpratuši. Korī valda īsts ģimeniskums.”

Dzied savam priekam un dzimst bērni

Mūzikas skolotāja **Elīna Skuja** atzīst, ka Luīzes mammas ideja viņu aizrāvusi no pirmās dienas, kad viņa lūgusi dažus drosmīgākos vecākus iemācīties vienu dziesmu. „2012. gada februārī atnāca padsmīt cilvēku, sākām gatavoties, un viņi ļoti aizrāvās. Tiem, kas dzirdēja un redzēja uzstāšanos, arī iepatikās, un pamazām radās arvien jauni dalībnieki, teikdami, ka arī grib pamēģināt dziedāt. Piekritu. Ja ir vēlšanās, tad aiziet! Maijā jau varējām skolā uzrīkot koncertu kopā ar Skaistkalnes pūtēju orķestri.

Ventspils mūzikas skolā mācījos vokālistu klasē, vēlāk Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības augstskolā

Skolas vecāku padomes priekšsēdētāja Māra Jazņeviča pasākumu cenšas popularizēt plašai sabiedrībai, ar pieredzi dalījusies arī „Labo darbu maratonā”

Koris „Mezglis”, kuru vada mūzikas skolotāja Elina Skuja, kļuvis par ģimenei draudzīgāko kori Latvijā.

(RPIVA) studēju mūzikas pedagoga specialitātē un sevi kā pieaugušo kora diriģenti vispār neiedomājos. Mūsu noruna no paša sākuma bija, ka kori vadīšu, kamēr būs patiesa vēlēšanās un dziedot mirdzēs acis. Varēšana auga, un pamazām pilināju arvien kaut ko grūtāku, līdz sapratām, ka ir jāmēģina tikt uz dziesmu svētkiem. Pēc četrus gadus darba martā piedalījāmies pirmajā skatē,” atceras E. Skuja. Patlaban korī dzied apmēram 20 esošo skolēnu un absolventu vecāki un septiņi skolotāji, vecākajam dziedātājam ir 63 un jaunākajam – 23 gadi. Vairāki skolotāji atzinuši, ka slodze darbā ir tik liela, ka pietrūkst spēka vakarā doties uz mēģinājumiem, bet tie, kas iesaistījušies, ir gandarīti par iespēju izpausties citādi.

Uz jautājumu, vai dziedāt uzdrošinās tie, kam ir kāda muzikālā izglītība, E. Skuja pārsteidz, sakot, ka daudzi atzinuši, ka viņi skolas laikā pat atzīti par korim nederīgiem. „Atceros, kā mācīju dziedāt pēc notīm, bet man, piemēram, prasa: „Ja ir bumbiņa bez kātiņa, cik tas ir?” Četri sitieni, rādīšu tā, un viņi pieraksta nošu lapās: viens, divi, trīs, četri... Rīgā ir daudz kora, konkurence ir liela, bet mums nav bijušas ambīcijas uzvarēt konkursos. Pamatdoma ir dziedāt savam priekam, sevi pilnveidot. Tas cilvēkus uzrunā, viņi kļūst brīvi un atraisīti. Dziedātāji nāk atpūsties no ikdienas, visiem patīk pašu radītā vide un būt kopā. Vecāki satuvinās, un redzu, kā skolā savstarpēji draudzējas arī viņu bērni. Kā skolotāja daudz lietas tagad varu ātri un pozitīvi atrisināt, līdzīgi ir ar citiem dziedošajiem kolēģiem,” klāsta E. Skuja. Viņa stāsta, ka, repertuāram kļūstot arvien sarežģītākam, otro gadu ar kori strādā arī vokālais pedagogs Arvīds Keinis, kurš korim komponē arī dziesmas. Puišu balsīm tas bijis ļoti svarīgi, jo uzreiz ir skaidrs, ja priekšā nodzied vīrietis. Ja citos koros vīru balsis ir deficīts, tad korī „Mezglis”

dzied 11 vīri. „Vīriešiem parasti vajag iedrošinājumu. Ja dzied draugs vai paziņa, tad atnākt ir drošāk, toties, ja iztur līdz pirmajam koncertam, tad paliek un nepamet, kā biežāk notiek ar meitenēm,” secinājusi kora vadītāja. Gatavojoties dziesmu svētkiem, koris iedalīts virsdiriģenta Ārija Šķepasta grupā un, piemēram, kopā ar citiem korim no šīs Rīgas grupas šajos Ziemassvētkos piedalījies koncertā Pēterbaznīcā. Tā kā piecos gados izdevies pierādīt, ka koris darbojas veiksmīgi, E. Skuja no Rīgas pašvaldības par šo darbu turpmāk saņems atalgojumu, piešķirts arī finansējums tērpu darināšanai.

Vai dzied arī skolēni? No 1. līdz 4. klasei ir kori, bet no 5. līdz 9. klasei meiteņu ansamblis, kurus vada kormeistare un mūzikas skolotāja Eva Turlute.

E. Skuja aizrautīgi stāsta, kā dažādos svētkos dzied visi kopā un mazajiem ir brīnums, kad sāk dziedāt lielie. Tad rodas varens spēks.

„Kad bija vēl RPIVA, otrā kursa studentiem lasīju lekcijas par mūzikas metodiku, tad uzliku aci uz talantīgo studentu Evu un ievilināju kori „Mezglis”, tā viņa varēja iegūt vajadzīgo praksi. Kļuvusi arī brīnišķīga mūzikas skolotāja,” kolēģi slavē E. Skuja.

Kā radies kora nosaukums „Mezglis”? „Kad pie manis atnāca Māra, viņa lūdza, vai vecāki varētu nodziedāt Renāra Kaupera dziesmu „Par mezglīm”. Tā dziesma mūs samezglēja. Smejamies, ja kāds te iepinas, tad tiek samezglots. Laika gaitā 2.–4. klašu koris ieguva nosaukumu „Mezglīni”, jo bērni sevi dēvēja par mezglīņiem. Tā ka ir pēctecība,” smaida E. Skuja un šķelmīgi piebilst, ka koristus mīl un apciemo stārķis, jo kopš 2014. gada dalībniekiem piedzimuši kopumā 15 mazuļi. Arī patlaban vairākas māmiņas ir cerībās. Arī mūzikas skolotāja šajā laikā kļuvusi par divu bērnu māmiņu. Atsākusi nākt uz mēģinājumiem jau trešajā nedēļā pēc pirmās meitiņas piedzimšanas. Tīkmēr viņas vīrs un arī citi tēvi bieži tepat skolas telpās auklējuši savas atvases.

Radusies tradīcija Ziemassvētku laikā rīkot kādu pasākumu mazajiem dziedātājiem un viņu vecākiem. Piemēram, vienu gadu braukuši uz Mārupi un „Zirgzandelēs” brīvā dabā vārījuši zupu, spēlējuši spēles, gājuši rotaļās un notikusi izjāde ar zirgiem, protams, ieradies arī savs Ziemassvētku vecītis (kora dalībnieks)...

Lielākā iedvesma ir rādīt bērniem paraugu

Uzrunājot dažus no vecākiem, viņi atzīst, ka savu bērnu skolā veiksmīgi izdevies satikt radošus un interesantus cilvēkus, kā arī sevi atklāt vai no jauna atmodināt kādu talantu.

Baiba Avota: „Dzīvojam netālu. Mana meita Marta sāka iet pirmajā klasē, kad vecāki tika uzrunāti veidot priekšnesumu saviem bērniem. Tas sakrīt ar šīs tradīcijas pirmsākumu, jo patlaban meita mācās 7.

klasē. Atceros, pēc vecāku sapulces aktīvākie astoņi vai desmit vecāki nolēmām iestudēt deju – viens tētis un pārējās mammas. Mācījāmies tobrīd bērnu iecienītākās dejas no videoklipiem. Mazajiem skatītājiem ļoti patika. Nolēmām, ka nākamgad atkal jāpiedalās, un tā ne reizi neesam izlaiduši. Pasākums mūs ir ļoti satuvinājis. Klases audzinātāja aicināja mani iesaistīties arī dziedāšanā, jo pati jau atbalstīja šo ideju, bet nolēmu, ka pietiks ar deju. Taču, kad redzēju viņus koncertā, nolēmu sākt arī dziedāt. Sākumā bijām maz, tagad jau dzied draugi un draugu draugi. Diezgan ilgi dziedāja tikai viens tēvs – Bruno, kurš ir arī mūsu kora prezidents.”

Bruno Falks: „Sākumā mūsu pulciņš bija neliels. Varbūt nebūtu turpinājis, bet redzēju, cik pacilāta un aizrāvusies ir sieva. Viņas iedvesmots turpināju dziedāt. Vispār pirmais, kas man iemācīja milēt dziesmu, ir Liepājas 1. ģimnāzijas mūzikas skolotājs Jēkabs Ozoliņš. Elīna ir otrais cilvēks, kam piemīt īpaša harisma un spēja pavilkt līdzī, ar savu enerģiju viņa rada prieku dziedāt. Ir cilvēki, kas prot ap sevi pulcēt citus.”

Ieva Falka: „Gaidīju meitiņu, kad sāku dziedāt korī. Viņa ir īsts kora „Mezglī” bērns, tagad viņai ir piecarpus gadu. Šajā skolā līdz 7. klasei mācījās arī vecākais dēls, un vidējais tagad ir 2. klasē. Kad piedzima Grēta, uz mēģinājumiem nācām ar visiem ratiem. Televīzijas raidījumā „Māmiņu klubs” mūs atzina par ģimenei draudzīgāko kori.”

B. Falks: „Ilgus gadus biju vienīgais dziedošais tēvs. Kaut kā ir izdevies piesaistīt vēl citus. Zinu, ka ir dziedātājas, kas pie mums uz Āgenskalnu brauc arī no Juglas, Purvciema, Baložiem. Neesmu goda prezidents, bet organizēju un palīdzu sagādāt korim nepieciešamo.”

Baiba Veisberga: „Man patīk kaut ko radīt, darboties. Ikdienā darbā vadu dažādus projektus. Piesaistīja iespēja parādīt bērniem kaut ko foršu. Lielākā iedvesma ir rādīt bērniem paraugu.

Sākumā taustījāmies, bet, kad bērni mācījās 2. klasē pēc pirmā kopīgā priekšnesuma koncertā „Atdod savu sirdi bērniem” sapratām, ka esam uz viena viļņa un sanāk ļoti labi. Esam dejujuši, dziedājuši, veidojuši videoklipu, jo viens no tētiem ir profesionāls režisors, kurš mūsu veikumu filmē un montē.

Sešu bērnu vecāki no jaunākās meitas klases bieži pulcējamies viens pie otra, ir prieks kopā uzspēlēt spēles, koncertējam, un arī bērni gatavo savus priekšnesumus, mums tos rāda, tā ka reizēm sanāk liels ļembasts. Mūsu bērni tagad mācās jau 5. klasē

Sāku dziedāt arī korī „Mezglī”. Lai gan pirmajā gadā viņu uzstāšanos vēroju un klausījos no malas, sapratu, ka arī gribu piedalīties. Skolas vide ir ļoti būtiska, te tā ir ļoti sirsnīga, un koris savā ziņā, neapšaubāmi, ir pievienotā vērtība. Uz koncertu atnāca arī vecākā meita, kura mācās 9. klasē, un bija izbrīnīta, vai tiešām vecāki var tā dziedāt?! Visu iesāka vecāku padomes priekšsēdētāja Māra, tā ka viņai paldies. Protams, ne visi uzstājas, bet salīdzinoši vecāku atsaucība ir liela.”

Friča Brīvzemnieka pamatskolas vecāku padomei izdevies pārliecināt arī Rīgas domes amatpersonas, ka skolai nepieciešama renovācija, jo senā celtne bija laika zoba nolietota. M. Jazņeviča uzrunāja vecākus, kopā ar vēl divām aktīvām mammām no rītiem uz kāpnēm vāca parakstus. Kopš 2013. gada ar Rīgas domes vadību skolas vecāki tikušies trīs gadus. Ja uz vēstulēm ilgstoši nav saņemta atbilde, vecāki ieradušies no jauna, atgādinājuši solījumus, līdz tomēr sāka renovācija (varbūt veiksmīga sakritība ar pirmsvēlēšanu laiku), sākot no pagrabstāva, un šogad atliek pagalmā pabeigt spēļu un rotaļu laukumu, kuru varēs izmantot arī Āgenskalna apkārtnes iedzīvotāji. „Protams, viens neko nevar izdarīt, mums ir izveidojusies lieliska komanda. Manuprāt, skolas renovācija ir liels vecāku nopelns,” gandarījumu neslēpj M. Jazņeviča. ■

Vecāku radošie priekšnesumi ataino bērniem zināmas lietas un runā arī par sabiedrībā aktuālo.

Latvju bērnudārzu mātei Martai Rinkai – 140

IK VINETA JONĪTE, Latvijas bērnudārzu vēstures pētniece

Augusta Dombrovska fabrikas bērnudārza (Zaļās skolas) pārzine, „Ziemeļblāzmas” pirmās dāmu komitejas priekšniece, „Ziemeļblāzmas” teātra komisijas locekle, Bērnu svētku rīkošanas komitejas vadītāja (no 1908. gada), delegāte 1. Viskrievijas Pretalkohola kongresā, A. Dombrovska Izglītības fonda komitejas fonda locekle (no 16.10.1905.), Sieviešu palīdzības korpusa Mīlgrāvja nodaļas dibinātāja (09.10.1919.), Latvijas sieviešu delegācijas locekle Starptautiskajā sieviešu kongresā Vīnē (1930), Sieviešu atturības biedrības „Baltā lente” vicepriekšniece, bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma” priekšniece, Latvijas Sieviešu līgas un Latvijas Sieviešu atturības biedrības gada biedre, kas kā sava darba novērtējumu 1925. gadā saņēmusi lauru vainagu ar uzrakstu „**Latvju bērnu dārzu mātei**”, 14.11.1928. **V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni**, Latvijas atbrīvošanas cīņu piemiņas medaļu, Latvijas Sarkanā Krusta un Latvijas Sieviešu palīdzības korpusa goda zīmes un arī Atzinības krustu.

Viņai mūžam pieder arī rūpīgi glabāti un daudzkārt pārstāstīti nostāsti, skaistas leģendas un „Šildes mape”.

Rink jaunkundze, Bērnu svētku dvēsele, Augusta Dombrovska līdzgaitniece, Vecmīlgrāvja gods un sirdsapziņa – tā Martu Rinku godāja viņas laikabiedri. Šīs uzrunas un vienlaicīgi daiļskanīgie un sirsnīgie viņas dzīves veikuma atspoguļojumi ir viņas darba visaugstākais novērtējums.

Marta Rinka.

Vecmīlgrāvis un Rinku dzimta

Daugavgrīvas draudzes Baltās baznīcas reģistru grāmatas 1880. gadā veiktais ieraksts Nr. 31 apliecina, ka 1880. gada 14. martā tirgotāja Pētera un viņa sievas Katrīnas (dzimusi Innuss) Rink ģimenē piedzimis meita – Martha Margaretha Rink. Krustvecāki: loča atraitne Katrīne Inuss, Katrīne Ozoliņa, Hedviga Rinka, muižas un valsts ierēdnis Miķelis Rinks un tirdzniecības darbinieks Edvards Rinks.

Aplokciema „Vaķiltu” mājās saimniekojušā kokrūp-

nieka Pētera Rinka un Katrīnas Rinkas ģimenē auga septiņi bērni: Teodors Georgs, Marta Margarita, Katarina Ādolfīne, Egons Pēteris, Nanija Anna, Klāra Marija Matilde un Johanna Matilde.

Vecākais brālis Teodors bija viens no bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma” dibinātājiem, savukārt māsa Nannija, Klāra un Johanna (arī emigrācijā Vācijā un ASV) savu mūžu veltījušas pedagoģiskajai darbībai, strādājot Vecmīlgrāvja un Rīgas skolās.

Martas Rinkas bērnība ritējusi lielas, turīgas un laimīgas ģimenes vidū, ko apliecina arī viņas 1938. gada publikācija Ģimenes dienai S.A.B. „Baltā lente” izdevumā „Māte” – atmiņu stāstījums par savu ģimeni.

M. Rinka beigusi Rīgas pilsētas meiteņu skolu. Viņa labi pārzinājusi un runājusi krievu un vācu valodā, nedaudz zinājusi franču valodu, interesējusies par jaunākajiem strāvojumiem pedagoģijā un aktīvi piedalījies skolas sabiedriskajā dzīvē, interesējusies par mājsaimniecību un apģērbu gatavošanu, mācījusies saimniecībasursos.

19. gadsimta beigās bija īpašs laiks Mīlgrāvja teritoriālajā un sabiedriskajā attīstībā, kā arī kultūrdzīves izveidē, kurā vēsturiski svarīga loma bija kokrūpniekam un kokzāģētavas īpašniekam, sabiedriskajam darbiniekam, tā laika mecenātam un filantropam, Rīgas Latviešu biedrības runas vīram un kārtības komisijas priekšsēdētājam Augustam Dombrovskim (1845–1927).

1887. gadā viņš mantoja tēvabrāļa Jēkaba Dombrovska īpašumus – peldošu kokzāģētavu, kā arī velkoni „Parats” – un plānoja ierīkot modernu kokzāģētavu ar tvaika dzinēju. A. Dombrovskis piedalījās arī kokzāģētavas strādnieku ciemata izveidē, izsniedzot strādniekiem kredītus un slēdzot līgumu ar strādniekiem cīņā pret žūpību.

Kokrūpniecībā darbīgā Rinku dzimta bija labi pazīstama ar Dombrovsku dzimtas ļaudīm, viņus vienoja ne tikai darbs, bet arī sabiedriskas aktivitātes, Marta bija labi pazīstama ar viņa meitu Katrīnu Elizabeti.

Tēva brāļa Jēkaba sievas Katrīnas Elizabetes Dombrovskas (dzimušas Rempēteres) labdarības rīcības – Rīgas Latviešu labdarības biedrības priekšnieces, četrklasīgas meiteņu skolas, Katrīnas bērnu patversmes dibinātājas un uzturētājas, iespaidots un iedvesmots, kā arī, iespējams, tieši Martas Rinkas pārdošo sapņojumu un pieņēmumu iespaidā, A. Dombrovskis realizēja visai drosmīgu ideju par speciāli skolas un bērnudārza vajadzībām projektētas koka ēkas celtniecību (sākotnēji iecerētu kā divklasīgu elementārskolu ar pirmskolas klasi un bērnudārzu). Ēkas celtniecības vajadzībai A. Dombrovskis no savas fabrikas strādnieka Iespara iegādājās 4 pūrvietas (2324 m²) lielu gruntsgabalu – baltu smilšu kāpu Mīlgrāvja vidū (111. grupa 120. grunts). Taču tikai retajam no interesentiem ir zināms, ka šīs ēkas celtniecības skices, ēkas projektu, plānus, būvniecības izturības un spiediena aprēķinus izstrādāja A. Dombrovskis (aprēķinus veicot kopā ar arhitektu A. Vanagu). Arī piebraucamo ceļu un ielu ierīkošanu ar prieku mizu klajumiem veica A. Dombrovska vadībā. Ēkas galos izplānotos divstāvētos flīģeļus savienoja liela (vienstāvēga) zāle, kurā bija izvietota skatuve un balkons, kā arī apkures krāsnis un izveidota vēdināšanas sistēma zāles griestos. Zem ēkas bija plānots plašs pagrabstāvs, augšstāvi celti uz augstiem mūra pamatiem no koka ar starpstāvu dzegām, stūru pilastriem, logu apdare ar pilastriem, sandrikiem un spoguļiem. Īpaši plānots bija telpu izvietojums, aprīkojums un to krāsojums. Zaļās skolas nosaukums radās no ēkai raksturīgā krāsojuma.

Patlaban neeksistējošās Zaļās skolas ēka ir valsts aizsargājama kultūras piemineklis (Valsts aizsardzības Nr. 8164).

Blakus skolas ēkai (tās dienvidrietumu stūrī uz neliela pakalna) vienlaicīgi tika uzcelta arī balta ķieģeļu rotunda (saukta arī par svētnīcu, Apaļo svētnīcu, templi, Zaļās skolas torni vai skatu torni), kuras apakšstāvs bija apdzīvojams. Tās celtniecības idejas, projekta autors un finansētājs bija A. Dombrovskis. Pamatstāva (puspagraba) konstrukcija pēc plāna bija pusapļa un neregulāra četrstūra savienojums (7,3 x 10,5 m). Celtnes pamats – dolomīta, kolonnas celtas no bāli dzelteniem Kalnciema ķieģeļiem (75 x 120 x 250) un balta apmetuma. Celtnei ir divi skatu laukumi: virs pamatstāva un virs kolonnām. Augšējā skatu laukuma pārsegums – dzelzsbetona, visapkārt tam – rievotas karnīzes. Uz zemākā skatu laukuma no ēkas ārpuses varēja nokļūt, kāpjot pa dzelzsbetona elementu kāpnēm. Visas kolonnas celtas cauri pirmajam stāvam un balstīja augšējo skatu laukumu. Kolonnas bija ar kanelūrām, un to kapitēļus rotāja stilizēti ziedi. Viena no kolonnām projektēta un izmantota kā dūmenis. Augšējā skatu laukuma augstums – 11,5 m. Rotondas augšdaļā, skatu laukuma gredzena iekšpusē, ar 16 cm augstiem melniem reljefa burtiem bija ierakstītas sešas A. Dombrovskas mūža atziņas:

Ārpusē:

Līdzcietība ir daiļo siržu rota, katrs, kam vien sirds, lai tā ir dota.

Ar izglītotu sirdi neviens nav ļauns, vai dzirdi? (Vel-

tījums bērniem)

Kas kādreiz ir taisns bijis, to tas nekad nav nožēlojis. Iekšpusē:

Kas taisns ir, tam jācieš daudz, bet netaisns sev ne-saudz.

Kas līdzcietību jūt, tas netaisns nevar būt.

Esi cītīgs un tikls, tad neviens pār tev ko spēj.

1986. gadā rotundu saskaņā ar Rīgas pilsētas izpildkomitejas lēmumu nojauc, diemžēl Pieminekļu aizsardzības darbinieku pretenzijas netika ņemtas vērā.

Meklējot ziņas Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta pārvaldes un būvvaldes arhīvā, apstiprinājās pieņēmums, ka vairs nav atrodamī Zaļās skolas celtniecības projekti un plāni, taču eksistē M. Rinkas ar brīvu roku zīmēts Zaļās skolas ēkas abu stāvu, jumta un pagraba stāva plāns ar norādēm par telpu izvietojumu, funkcijām un platību. Zaļās skolas kopplatība – 716,34 m², iestādes telpas – 593,22 m², pārzīnes dzīvoklis – 51,37 m², saimnieces dzīvoklis – 26,34 m², sētnieka dzīvoklis bēniņos – 122,64 m². Šis plāns ir arī vēl viens apliecinājums faktam, ka sava mūža nogali A. Dombrovskis ir pavadījis, dzīvodams Zaļās skolas ēkas otrajā stāvā.

1900. gada 5. decembrī Vilis Olavs iesvētīja A. Dombrovskas koku zāgētavas (fabrikas) pirmmācības skolu un bērnudārzu – Zaļo skolu ar runu „Mīlestība, dvēsele un gaisma”. Svētku brīža kora dziesmu „Ak, gaisma, gaisma spīd arvienu, šai pajumtē ik katru dienu” bija sarakstījis A. Dombrovskis. Iesvētīšanā piedalījās arī tautskolu inspektors Fricis Brīvzemnieks, mācītājs Mārtiņš Bankins, Katrīna Dombrovska un Augusts Deglavs. Iesvētības dienā tika vākti arī ziedojumi. Skolas klasi vadīja Miķelis Lamberts (vēlāk – skolas pārzinis). Bērnudārzu sāka apmeklēt A. Dombrovskas koku zāgētavas strādnieku bērni divās grupās: jaunāko bērnu grupu vadīja Katrīna Dombrovska (A. Dombrovskas meita), bet vecāko grupu vadīja M. Rinka. Bērnudārza vajadzībām tika atvēlēta tikai daļa jaunuzceltās ēkas: lielā zāle, ēdamistaba, garderobe un virtuve. A. Dombrovskis apmaksāja arī bērnu pusdienas –siltu zupu.

Mangaļos par skolotāju strādājis rakstnieks Andrejs Upītis, kurš 1902. gadā Martai Rinkas jaunkundzei dāvinājis desmit „Pavasara dziesmas”, kas publicētas 1902. gada „Pēterburgas Avīžu” literāriskā pielikumā Nr. 30 (13.04.1902.) – Andreja Upīša „Pavasara dziesmas” (M. Rink jaunkundzei dāvinātas): I. Gar sniega kupenām glaužas. II. Dziļi silā, ledū

1900. gadā darbību sāka speciāli bērniem projektēta Zaļā skola.

Katram mazajam audzēknim (līdz 6 gadu vecumam) dārzā individuālā aprūpē bija 50 x 70 cm dobe, kas ierobežota ar koka dēļiem.

un sniegā. III. Ap ērkšķu rozītes alu. IV. Tik pakrēslī vienā vai otrā. V. Mirdz kalngali saules zeltā. VI. Pār kalnu balts gulbis atskrien. VII. Pret debesīm galotne sniedzas. VIII. Kopš manu laimi man ņēma. IX. Vai acis viņu krāpj. X. Un paliksim dzimtenē visi.

1906. gada 21. janvārī bērnudārzs pārtrauca darbību, un A. Dombrovska materiāli atbalstīta M. Rinka devās uz Berlīni, kur studēja „Pestalozzi-Froebel-Hauss I” (dibinātāja – F. Frēbeļa skolniece Henriete Šrada).

1908. gada janvārī atgriezies no bērndarzniecības studijām Berlīnē, viņa atsāka darbu A. Dombrovska fabrikas bērnudārzā, veicot plašus pārkārtojumus ne tikai ikdienas norišu organizācijā, bet arī vides un apkārtnes labiekārtošanā. Bērnudārza vajadzībām tika iekārtotas papildu sešas telpas, mainīts telpu krāsojums (zaļa, dzeltena, zila un rozā telpa), kuru krāsojums noteica arī inventāra (mēbeļu, dvieļu, priekšautu) krāsojumu un telpu iekārtojumu, iekārtots iecērtais sakņu un augļu dārzs, uzbūvētas divas siltumnīcas un iekārtotas individuālas dobītes (50 x 70 cm) vecāko audzēkņu sakņu dārza kopšanas prasmju apguves vajadzībām (izsniedzot sēklas un dēstus), un bērnudārzs atsāka darbu 1908. gada 19. augustā.

1908. gadā viņa nokārtoja tautskolotāju pārbaudījumu un ieguva I pakāpes pamatskolas skolotājas tiesības.

1909. gadā bērnudārzā tika rīkoti Mātes vakari, kuri bija iecerēti kā savstarpējās iepazīšanās, pamācību un padomu bērnu audzināšanas jautājumos sniegšanas vakari, kuru laikā M. Rinka lasīja arī referātus („Rakstura audzināšana”, „Bērnu sasniegumi”, „Dārzkopības nozīme audzināšanā”, „Ziemas svētku jūtas” un „Ko dāvināt bērniem Ziemas svētkos?”).

Viņas darbību noteica toreizējās varas noteikumi un prasības. Lai sarīkotu A. Dombrovska fabrikas bērnudārza audzēkņiem un viņu vecākiem kopīgu Ziemassvētku eglīti, M. Rinka no Rīgas mācību apgabala inspektora saņēma atļauju, kurā bija noteikts, ka par eglītes norisi jāziņo policijas iecirkņa priekšniecībai un jānodrošina tikai audzēkņu tuvieku piedalīšanās eglītē.

1910. gada Ziemassvētkos tika atzīmēta arī bērnudārza pastāvēšanas pirmā desmitgade – uz atceres pasākumu bija aicināti Burtnieku nama iedzīvotāji: Barona tēvs un māte, Kārlis Skalbe, Jānis Jaunsudrabiņš, gleznotājs P. Kalve. M.

Rinka klātesošajiem viesiem un vecākiem sniedza pārskatu par bērnudārza darbību, bērni tika apdāvināti.

K. Skalbe bērnudārzam dāvināja dzejoli:

Spoži spīd glāžu logi,
Saule nāca sētiņā.
Tur bij daudz mūsu bērnu
Vasariņas gaidītāji.

Paldies saka mazi bērni
Paldies saules vedējam.
Kas apjoza blāzmas jostu
Ap to mūsu pagalmiņu.

Bērnudārza darbības pamati tika pārkārtoti atbilstoši jauniegūtajai pieredzei – mācību plāna veidošanas pamati tika balstīti uz Pestalozija-Frēbeļa metožu pamata: stundu plānos tika ieviesta „koncentrācijas metode”. Savu pedagoģisko darbību M. Rinka veidoja, izmantojot nākamās nedēļas darbu plānošanas metodi (piektdienu sanāksmēs) un nosakot nedēļas tēmu (piem., „Mūsu apgērbs”). Bērnudārza mācību procesa vajadzībām tika iegādāta aita (kas ganīta un cirpta) un vistu saime. Viņas vadībā Zaļās skolas audzēkņi muzicēja izveidotajā bērnu orķestrī, kas vēlākos gados pastāvīgi piedalījās Rīgas bērnu svētkos un izbraukumos.

M. Rinka 1912./1913. mācību gadā ar Rīgas mācību apgabala inspektora atļauju organizēja kursus bērndarzniecēm, kuros pati A. Dombrovska fabrikas bērnudārza telpās pasniedza Frēbeļa metodes teoriju un Frēbeļa darbus praksē, savukārt zīmēšanu mācīja Jānis Jaunsudrabiņš (tobrīd Burtnieku mājas iedzīvotājs) un proģimnāzijas skolotājs Eduards Ramats-Lejgalietis.

Izvērtējot visu zināmo par M. Rinkas pedagoģisko darbību un sabiedriskajām aktivitātēm, īpašs atklājums ir viņas privātās bērnudārza grupas esamība 1913. gadā A. Dombrovska fabrikas bērnudārza telpās ar 3 audzēkņiem (2 zēni un viena meitene), kas atspoguļots 1914. gada „Rīgas mācību apgabala cirkulārā” (krievu valodā) Nr. 5/6 „Pārskatā par bērnu dārziem Rīgas apgabalā 1913. gadā”. Pārskatā sniegtā skopā informācija apliecina vien to, ka viena audzēkņa izmaksas gadā ir 10 rubļi, un apstiprina M. Rinkas mācību faktu Berlīnē. Savukārt 115 A. Dombrovska fabrikas bērnudārza (norādīta kā privāta iestāde) audzēkņu kopējās izmaksas 1913. gadā bija 3200 rubļu. Pasaules kara vēsmas un notikumu atblāzmas skāra arī Vecmilgrāvi. Bērnudārzs pārtrauca darbību, taču ar Daugavgrīvas cietokšņa komandanta ģenerāļa Heisnočkova un A. Dombrovska atbalstu tika atvērta Milgrāvja Bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma” karā iesaukto rezervistu un zemessargu bērnu dienas patversme.

Patversme savu darbību pārtrauca līdz ar vācu kara spēka ienākšanu Rīgā, un 1917. gada 21. augustā M. Rinka devās uz Pēterburgu kopā ar A. Dombrovski un citiem biedrības locekļiem.

Pēc atgriešanās no Pēterburgas M. Rinka vēlreiz atjaunoja savas privātās grupas darbību, tiesa, uz neilgu laiku.

Līdz ar Latvijas Republikas nodibināšanos bērnudārzs atsāka darbību. M. Rinka aktīvi atsāka tā darbības organizēšanu, viņas drosme un ieinteresētība bērnudārza darbības nepārtraukšanā iedrošināja viņu lūgt materiālu palīdzību

Zviedrijas bērnu palīdzības organizācijā „Radda barnen” Stokholmā, kas sniedza bērnodrāzām 2500 kronu lielu palīdzību.

Tobrīd M. Rinka, tāpat kā A. Dombrovskis un K. Barons, dzīvoja Zaļajā skolā. Par šo dzīves laika periodu viņa uzrakstījusi atmiņas. Arī pedagoģe Elfrīda Rapa savās atmiņās stāstīja par ciemošanos Zaļajā skolā.

Nemot vērā, ka līdzekļu trūkuma dēļ A. Dombrovskis vairs nevarēja pilnībā uzturēt bērnodrāzi, sākās šī jautājuma risināšanas ceļu meklējumi. Rīgas pilsētas Sociālās apgādības nodaļa, balstoties uz pētījumu par bērnodrāzā atjaunošanas nepieciešamību Mīlgrāvī, plānoja irēt telpas no A. Dombrovskā.

Zaļās skolas ēkas nomas līgums tika veiksmīgi noslēgts, un M. Rinka (paralēli darbam Valsts parauga pamatskolā) uzņēmās Rīgas pilsētas sociālās apgādības nodaļas bērnodrāzā Mīlgrāvī vadību.

Īsu brīdi Aizgādības valdes bērnodrāzā pirmsskolas klasē strādājusi Johanna Zupāne (vēlāk Aizgādības valdes bērnodrāzā Jelgavas ielā 31 un Altonavas ielā 1 pārzine) un Eleonora Stepanova (vēlāk Aizgādības valdes bērnodrāzā Kundziņsalā pārzine), bērnodrāzā grupā – Anna Gavars (vēlāk Aizgādības valdes bērnodrāzā Jaun-Mīlgrāvī pārzine).

1933. gada nogalē Rīgas pilsēta par 44 000 latu no A. Dombrovskā mantiniekiem nopirka Zaļās skolas nekustamo īpašumu.

Paralēli Vecmīlgrāvja bērnodrāzā pārzīnes darbam M. Rinka Rīgas Skolotāju institūtā pasniedza bērnodrāzniecības kursus.

Valsts parauga pamatskolā

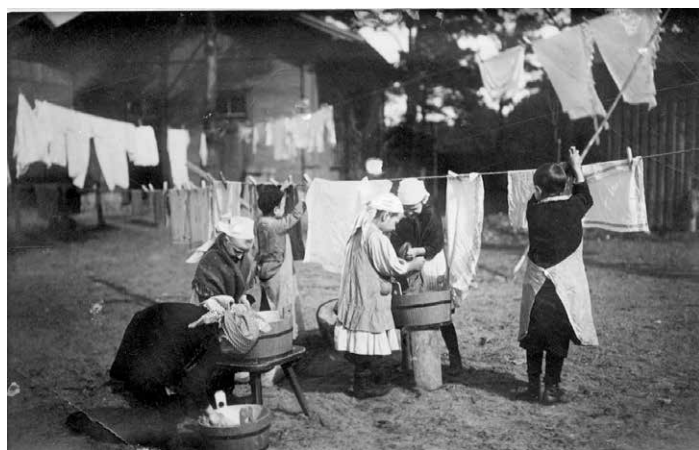
Neskatoties uz sabiedriskās dzīves aktivitātēm, M. Rinka pieņēma dzīves un Valsts parauga pamatskolas pārzīņa F. Jansona piedāvāto izaicinājumu un no 1923. gada 1. janvā-

M. Rinkas pedagoģiskais mantojums: rūpīgi plānots bērnu praktiskais darbs, ikdienā apgūstot ikdienā un sadzīvē nepieciešamas prasmes un iemaņas: vara trauku spodrināšana (speciālos darba uzsvārcos).

ra līdz 1926. gada 1. augustam strādāja Izglītības ministrijas Valsts parauga pamatskolā par bērnodrāzā vadītāju un bērnodrāznieci valsts parauga pamatskolai noteikto pilnu stundu komplektu (24 stundas nedēļā).

Vienlaicīgi ar šī darba sākšanu M. Rinka atkārtoti veica arī tautskolotāja liecības iegūšanas pārbaudījumus, piesakoties uz tautskolotāja cenzu I pakāpi.

M. Rinkas pedagoģiskais mantojums: rūpīgi plānots bērnu praktiskais darbs, ikdienā apgūstot ikdienā un sadzīvē nepieciešamas prasmes un iemaņas: veļas mazgāšana pagalmā.

Šeit M. Rinkas pārraudzībā pēc Izglītības ministrijas organizēto viengadīgo bērnodrāznieču kursu beigšanas savas darba gaitas kā praktikante (vēlāk kā asistente) sāka Elfrīda Pētersone (vēlāk Rapa).

Diemžēl rakstveida liecības par M. Rinkas darbību un pedagoģiskajām aktivitātēm ierakstos Valsts parauga pamatskolas pedagoģisko sēžu protokolu grāmatā nav.

Par M. Rinkas un E. Pētersones kopīgo darba laiku Valsts parauga pamatskolā ir palikušas ne tikai fotogrāfijas (ko rūpīgi glabā Rīgas 49. vidusskolas muzejs un Rakstniecības un mūzikas muzejs), bet arī E. Rapas atmiņu tēlojums par M. Rinku (glabājas Rakstniecības un mūzikas muzejā, un to pirmpublicējis „Teātra apgāds”) un M. Rinkas 01.12.1925. publikācija žurnālā „Mūsu nākotne” ar virsrakstu „Atsevišķi momenti iz bērnu dārza dzīves Valsts paraugpamatskolā. Vēlēšanas. Draudzības svētki”.

1924. gada jūnijā tika plānots M. Rinkas komandējums Izglītības ministrijas uzdevumā uz Čehoslovākiju, Austriju, Vāciju, Itāliju un Šveici. Diemžēl nav ziņu, kas apstiprinātu šo viņas komandējumu, taču visu mūžu (arī emigrācijā) viņa glabāja savā arhīvā apliecības latviešu, vācu un franču valodā, kas domātas vēstniecībām un jebkurai valsts vai pašvaldības iestādei, kā arī privātpersonai, kurās lūgts atbalsts viņai brauciena laikā. Patlaban šo apliecību oriģināli ir bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma” arhīva īpašums, kas Latvijā 1986. gadā nonācis ar vēsturnieka Šildes svētību (vēsturnieka Odiseja Kostandas pārvestas no Minsteres) – „Šildes mapes” sūtījumu.

Sava ikdienas darba fiksēšana, rakstīšana preses izdevumiem, kā arī fotografēšanās nekad nav bijusi M. Rinkas prioritāte. Visos fotomateriālos, kas tapuši viņas darba laikā Zaļajā skolā, Valsts parauga pamatskolā un „Ziemeļblāzmas” biedrības sarīkojumos, viņa reti kad redzama, jo īpaši centrā un pozējot, viņas atrašanās kadrā vienmēr ir no malas – darbībā. Vienīgais rakstveida apliecinājums darbam Valsts parauga pamatskolā ir nelielas darba skices, kas tapušas 1925. gada nogalē, sagaidot sava pedagoģiskā darba 25 gadu jubileju.

1925. gada 14. decembrī Valsts paraugpamatskolā tika rīkots M. Rinkas jubilejas kopmielasts, kuram pieteikšanos Valsts paraugpamatskola bija izsludinājusi ar paziņoju-

mu avīzē „Latvijas vēstnesis” (12.12.1925.).

Darba jubilejā kolēģi M. Rinkai veltīja ne tikai cildinošus vārdus, bet pateicībā uzdāvināja arī lauru vainagu ar veltījumu „Latvju bērnu dārzu mātei”.

Kā jubilejas veltījums žurnāla „Jaunības tekas” 1926. gada 1. janvāra numurā tika publicēts K. Dziļlejas dzejolis, kas veltīts M. Rink jaunkundzei „Rasmiņas gājiens uz bērnu dārzu”.

K. Dziļleja

Rasmiņas gājiens uz bērnu dārzu.

(M. Rink jaunkundzei)

„Rīt uz bērnu dārzu iesim.” –
Teica papucītis man.
Ak, tad tur pa mauru skriesim,
Ābolu tur daudz būs gan?

Laikam ari skaistas puķes
Būs, ko vaiņadziņā vīt.
Bet vai ari citas skuķes
Nāks tur brīdi pavadīt?

Toreiz es vēl maza biju,
Mati īsi, prātiņš īss.
Ejot velti sagaidīju,
Paps kur dārzu parādīs.

„Tā, nu ari esam galā!” –
Teica paps. Bet kas tad tas?
Liela māja ielas malā,
Durvis, trepes, istabas ...

Kur tad puķes, ābelītes?
Ko tu māni, papukiņ!
„Zēnus te un meitenītes
Stādīs rindā, Rašukiņ!”

Sveša tante laipni smaida,
Galvu glāsta, barā ved.
„Te jau otrā Rasma gaida,
Mirdza pretī skrien, kā klauudz.”

1926. gada augustā M. Rinka pārtrauca darbu Valsts parauga pamatskolas bērnudārzā un atgriezās Vecmīlgrāvī. Tobrīd viņa bija ne tikai „Ziemeļblāzmas” goda biedrene (ar biedrības 13.05.1923. pilnsapulces lēmumu), darbojās arī tās Biedreņu komitejā, bet arī nodarbojās ar bērnudārza atjaunošanas plānu realizāciju.

M. Rinkas sabiedriskā darbība

Viņas steidzīgajā ikdienas ritmā nozīmīga loma bija arī bezalkohola biedrībai „Ziemeļblāzma”, tās biedreņu aktivitātēm un sabiedriskajām aktivitātēm. Viņa aktīvi piedalījās Ļaužu labklājības veicināšanas biedrības pretalkohola izstādes izvietojumā un norisē biedrības namā.

1908. gada 2. jūnijā notika pirmie Ziemeļblāzmas Bērnu svētki (svētkus apmeklēja 1800 bērnu un 2000 pieau-

gušo), kas uz ilgu laiku kļuva par sirsniņu un ļoti plaši apmeklētu biedrības ikgadēju sarīkojumu, kura organizēšanai ievēlēto rīcības komiteju vadīja M. Rinka (Bērnu svētku tradīcijas dibinātāja un kopēja).

1909. gada nogalē M. Rinka devās uz Pēterburgā notiekošo Pirmo Viskrievijas pretalkohola kongresu, delegātu vidū bija arī A. Dombrovskis un Gustavs Šķilters.

M. Rinkas ikdienas gaitu, saskarsmes un arī rūpju lokā bija Burtnieku nama iemītnieki un to ģimenes, kas vēlākā laikā cieši bija saistīti ar biedrības aktivitātēm, Zaļo skolu (viņi tika aicināti apmeklēt to) un M. Rinku. Īpaši viņu saistīja rūpes par K. Baronu, kas bija arī šī jaunrades nama idejas līdzautors un vienlaicīgi arī visievērojamākais iemītnieks. M. Rinka un bērnudārza iemītnieki ne tikai sagaidīja ar priekšnesumiem viņa ierašanos Burtnieku namā, bet ikdienā arī apciemoja sirmo vīru, nodrošināja viņa pārvākšanos uz Zaļo skolu un rūpējās par viņu dzīvošanu tajā.

Savos prombūtnes laikos viņa sarakstījās ar „Ziemeļblāzmas” biedrenēm, draugiem un Burtnieku nama iemītniekiem. Saglabājusies arī K. Barona 1912. gada atbildes vēstule M. Rinkai.

Vecmīlgrāviešu nostāstos rūpīgi tiek glabāta arī leģendārā Dainu skapja pārvešanas norise no Burtnieku nama uz drošāku vietu – pagrabu (tiek minēta gan Zaļā skola, gan biedrības ēka), ko ar ragaviņu palīdzību veikusi M. Rinka un K. Barons.

Neskatoties uz darbu Valsts paraugpamatskolā, M. Rinka iesaistījās arī visās sabiedriskajās dzīves aktivitātēs Vecmīlgrāvī. Viņa ilgstoši sadarbojās ar Latvijas Tuberkulozes apkarošanas biedrību un piedalījās tās sarīkojumos, atbalstīja Baltās puķes dienas aktivitātes „Ziemeļblāzma”, sadarbojusies ar Ļaužu labklājības veicināšanas biedrību, uzņēmusies arī Teātra komisijas gada priekšnieces amatu (1925).

1926. gadā M. Rinka uzņēmas Bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma” vadību, ko vadīja līdz 1940. gadam.

Daudz laika un savas vitālās enerģijas ikdienas gaitās M. Rinka veltīja Ziemeļblāzmas teātrim gan kā aktrise (viens no aktrises pseidonīmiem – Marta Vaķilt), gan arī vadot šo biedrības „Ziemeļblāzmas” darbības nozari, gan teātra izrāžu tapšanas un izrādīšanas norisi sākotnēji organizējot Zaļās skolas telpās.

M. Rinkas aktierisko veiksmju sarakstā atzīmējamas daudzas lomas, to skaitā Ērkšķrozīte un Pelnrušķīte (titullomas), Rasma tēls A. Upīša „Balss un atbalss”, Zigrīda A. Brigaderes „Pie latviešu miljonāra” (partnerībā ar A. Mihelsonu), Ieviņa J. Jaunsudrabiņa „Traģēdijā”.

No 1912. gadā viņa bija ievēlota biedrības teātra komisijā, un 1927. gadā viņa ne tikai panāca teātra uzņemšanu provinces teātru sarakstā, kas nodrošināja teātrim Kultūras fonda pabalstus, bet uzdrīkstējās 1927./1928. gada sezonā aicināt režisoru F. Dombrovski-Dumbrāju uzņemt Ziemeļblāzmas teātra vadību.

1929. gada 26. septembrī M. Rinkas vadītā biedrība „Ziemeļblāzma” svinēja 25 gadu jubileju, kuras svinību programmā tika izrādīta J. Raiņa traģēdija „Mīla stiprāka par nāvi”, ko noskatīties bija aicināts traģēdijas autors, tobrīd izglītības ministrs Rainis.

Papildus ikdienas darbam bērnudārzā M. Rinka daudz laika veltīja bērnudārza dibinātājam un uzturētājam A.

Dombrovskim, kas līdz pat savai aiziešanai mūžībā – 1927. gada 13. novembrī – dzīvoja Zaļās skolas otrā stāva dzīvoklī.

Sabiedriskās aktivitātes ieņēma nozīmīgu vietu M. Rinkas dzīvē – 1928. gadā viņa kandidēja Rīgas domes vēlēšanās no Demokrātiskā centra. Diemžēl neveiksmīgi. Vienīgais apliecinājums šim darbam ir žurnālā „Svari” publicētā karikatūra ar parakstu „Skolotāja Marta Rinka – skaistākais tārpiņš uz demokrātiskā centra makšķeres”. Viņas politiskās darbības centienus 09.02.1934. komentēja arī „Intīmā Rīga”: „Marta Riņķis – populārākā sabiedriskā darbiniece Mīlgravī, kur ir bērnu dārza pārzine. Savā laikā bija labās attiecībās ar netaiķi Dombrovski. Tuva centram. Instruē skolotājus rotaļu vešanā. Dzīvo zaļā skolā un cīnās ar zaļo pūķi.”

Neskatoties uz aktīvo sabiedrisko darbību un dažādiem sabiedriskajiem amatiem, Latvijas valsts augstāko apbalvojumu – V šķiras Triju Zvaigžņu ordeni Nr. 552 pēc izglītības ministra 1928. gada 2. novembra iesnieguma Nr. 2768 Trīs zvaigžņu ordeņa kapitulam – 1928. gada 14. novembrī Augusta Dombrovska bērnu dārza skolotāja-audzinātāja Marta Rinka (I pakāpes pamata skolas skolotāja apliecība Nr. 4413) saņēma kā skolotāja vienlaicīgi ar laikabiedru Andreju Viču (1879–1943) (tobrīd Rīgas pilsētas 9. pamatskolas pārzinis) un vēl 32 skolotājiem.

1930. gada 28. un 29. maijā M. Rinka Latvijas sieviešu delegācijas sastāvā piedalījās Starptautiskajā sieviešu kongresā Vīnē, kur uzstājās arī ar priekšlasījumu.

1930. gada jūnijā M. Rinka uzdrīkstējās rakstīt lūgumu Sociālās Apgādības nodaļai, pretendējot uz pedagoģiskā inspektora posteni. Diemžēl viņa netika apstiprināta šim darbam.

M. Rinkas dzīvesziņas un pedagoģiskā darbā gūtās atziņas, domas un pārlicība apliecināta arī retajās publikācijās presē.

Latvijas Valsts vēstures arhīvs rūpīgi glabā M. Rinkas (rokrakstā) versiju par Vecmīlgrāvja bērnudārza vēsturi – Rīgas pilsētas Aizgādības valdes bērnu dārza V.Mīlgravī Dombrovska ielā 13 hroniku.

Savukārt žurnālā „Sievietes pasaule” 1937. gada novembrī bija publicēts plašs biogrāfisks raksts par M. Rinku un viņas darbību.

Labo darbu sarakstā pievienojams arī M. Rinkas mūža vākuma – grāmatu un materiālu – dāvinājums Rīgas pilsētas Aizgādības valdes bērnu daļai bibliotēkas izveidei. Diemžēl šis viņas atstātais matojums nav saglabājies.

Ar neatlaidību un rūpīgas saimnieces attieksmi pret A. Dombrovska celto un loloto „Ziemeļblāzmas” ēku M. Rinka (biedrības „Ziemeļblāzma” priekšniece) plānoja un īstenoja ēkas atjaunošanas darbus, kas 1939. gada 3. decembrī vainagojās ar atjaunotās „Ziemeļblāzmas” iesvētīšanas (prof. V. Maldonis un mācītājs A. Zīrāks) un nodošanas (sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš) Mīlgrāvja iedzīvotāju lietošanā svētkiem.

Savukārt A. Upīša muzeja rīcībā ir piecas grāmatas: četras, kas piederējušas M. Rinkai un viena ar bērnudārza piederības zīmogu. Grāmatas 1982. gada 20. maijā muzejam dāvinājusi Rīgas 31. vidusskolas skolotāja un novadpētniece Olga Ziemeles kundze.

Īpaši darbīgs un gandarījumu par mūža veikumu nesošs bija 1940. gads – ņemot vērā M. Rinkas ievērojamo un

aktīvo sabiedrisko darbību un tuvojošos 60 dzīves un 40 darba gadu jubileju, biedrība izziņoja viņas godināšanu.

Jubilejas reizē viņa saņēma Atzinības krustu kā sava mūža darba novērtējumu.

Jaunā Audze 01.05.1940.

E. Klauberga

Viens mūžs
(Martai Rinks 40 g. darba svētkos.)

Darbam Tu ziedoji jaunības kvēli.
Darbā Tev iegrīma straujā sirds.
Gadu ieviju darbs vien tik bija,
Košāk par Ziemeļblāzmu kas mirdz.
Neprasot uzslavu, neprasot godu,
Čakla kā bitīte tecēji Tu.
Latvijas jaunaudzies sirdī Tu lēji
Mīlu uz zemi dzimtāju.

— Kas ar sirdsdedzi zemi šo milē,
Kas ar sirdsdedzi kalpot tai prot, —
Tautas druvā nav velti tas gājis,
Tautā savā tas atbalsi rod.
Darbam Tu ziedoji jaunības kvēli,
Darbā Tev iegrīma karstā sirds.
Gadu ievijā darbs vien tik bija,
Tautā, kas mūžam zaigo un mirdz.

Jubilejas svinības nebūt nebija darba gaitu nobei-gums. Neatkarīgi no kara brāzmām un varas maiņām M. Rin-ka turpināja strādāt Vecmīlgrāvja bērnudārzā līdz pat 1944. gadam, samierinoties ar pārmaiņām un grūtībām, kopā ar kolēģiem izdzīvojot valsts varas prasības un attieksmi. Savu profesionalitāti viņa apliecināja, arī 1942. gada nogalē Rīgas valsts bērnudārznieču seminārā vadot kursu „Bērnudārzu audzināšanas un mācīšanas metodika” un 1943. gada nogalē kursus „Bērnu dārzu teorija” un „Bērnudārzu audzināšanas un mācīšanas metodika”.

Mūža nogale

Vairīdamās no kara brāzmām un valsts varu maiņas, 1944. gadā viņa kopā ar māsu Johannu Rinku devās emigrācijā – sākotnēji uz Vāciju un Ameriku.

Elfrīda Rapa savās atmiņās fiksējusi arī pēdējo telefo-na sarunu ar M. Rinku.

1990. gadā ar vēsturnieka Ādolfā Šildes gādību (vēsturnieka Odiseja Kostandas atvesta no Minsteres Ivaram Bērziņam) Latvijā atgriezās tā saucamā „Šildes mape” – bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma” un M. Rinkas personīgā arhīva pēdējie dokumenti: vēstules, pastkartes, kvītis, paziņojumi, maksājumi un pase (dokumentu oriģinālu kopijas publicētas V. Jonītes (2012) autorizdevumā „Latvju bērnudārzu māte Marta Rinka. Dzīvesgājums un veikums fotogrāfijās un dokumentos”). Tas arī viss, kas liecina par viņas pēdējiem dzīves gadiem Vācijā un ASV, Ņūdžersijā. M. Rinka mirusi 1953. gada 30. janvārī ASV, Ņūdžersijas pilsētā Moristauna. ■